

832
1979

ოკეანო სად. სოც.-დემ. პარტიის საზღვაო-გარეთელ ბიუროსი.
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

ჩვენი

ფროზა

“NOTRE DRAPEAU”

დააკისიჯულია ნოჲ ჟოკლანიას მიჲკ.

თებერვალი — მაისი 1979 პ ა რ ი ზ ი

№ 92

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

„ცეცხლის კერანი“.	პ. სარჯველაძე.
ნოე ჟორდანია. — გარდაცვალებიდან	
26 წლისთავი.	ლ. ფალავა.
აუღებელი ციხე.	პ. ს.
„მაინც მოვიდნენ ბიჭები!“ ლექსი.	X
საქართველო და აფხაზეთი	კ. ინასარიძე.
წმიდა შუშანიკას მარტვილობა.	პ. ს.
რუსული ნაციონალიზმი	პ. სარჯველაძე.
რუსი დისიდენტების დეკლარაცია.	
თავისუფლების ფრონტი.	პ. ს.
სამშობლოს ტკივილები და დევნილები.	კრ. წერეთელი
„მესამე სვეტი“	კ. ინასარიძე.
ალექსანდრე ლომთათიძე.	ი. სალუქვაძე.

უცვლელი თარიღი

ვიგონებთ იმ ბრწყინვალე დღეს, 26 მაისს, როცა ქართველმა ერმა 117 წლის მონობის შემდეგ დაიბრუნა დამოუკიდებლობა.

საქართველო გამოიჭედა პოლიტიკურად, გაერთიანდა ტერიტორიალურად, რაც არ მომხდარა დავით აღმაშენებლის შემდეგ. დღეს ამ უცვლელი თარიღის დღესასწაული აკრძალულია, ერის ბრწყინვალე მონაპოვარი გაყალბებულია და ეს იმიტომ, რომ მოსკოვისაგან ჩადენილი ბოროტება დამალულ იქნას ახალთაობებისათვის, დამალულ იქნას ქართული სახელმწიფოს მიღწევები, რამაც განცვიფრებაში მოიყვანა განათლებული კაცობრიობა.

ვერობა—აზიის გზაჯვარადინზე აფრიადდა თავისუფლების დროშა. დასავლეთის სახელმწიფო მოღვაწეებმა ჩვენს სამშობლოს თავისუფლების ოაზისი შეარქვეს.

ჩრდილოეთიდან მოწოლილმა წითელ ურდოებმა, სისხლითა და მახელით დაგვინგრიეს სახელმწიფო შენობა.

ახლად აღორძინებული სახელმწიფოს მშენებელნი; მოწინავე გლეხობა, მუშები, გონებრივი მუშაკნი ციხე-სარ-

დაფებში ჩაყარეს, აწვალეს და აწამეს. სამფეროვანი დრო-
შა ტყვეობაში მოაქციეს. მტერი სასტიკად დამარცხდა;
დროშა თავისუფლების ქართველთა გულში ჩამიარხა, თავისუფლების სურვილი, მისწრაფება მის მოსაპოებლად მომწიფდა და გაიზარდა.

განა ეს ცარიელი სიტყვებია? — განა მრავალი მაჩვენებელი ფაქტორები ცხად არ ყოფენ, რომ ეროვნული მაჯისცემა არ შეჩერებულა, რომ იგი ვლინდება სხვა და სხვა ფორმებში, სხვადასხვა შინაარსით? — იცვლება ბრძოლის ტაქტიკა, რჩება სული მებრძოლი და უდრეკი ნებისყოფა ერისა.

დღეს ხომ ყველა ერები, ზოგი ეთნიურად ნაკლებად გამოკვეთილი, სუსტნი პოლიტიკურად, იბრძვს, თხოულობს დამოუკიდებლობას. დრო მიდის, თავისუფალ ერთა რიცხვი მატულობს. ტექნიკის უაღრეს განვითარებამ თუ წარმოშვა ერთა დაკავშირების აუცილებლობა, პირიქით გაარღმავა ბრძოლა იმ ერებისა, რომლებიც ჯერ კიდევ იმყოფებიან დიდ და ძლიერ ერთა ფარგლებში ჩაჭედილნი.

რამოდენიმე ათეული ახალი სახელმწიფო შეემატა ერთა ოჯახს, მათი სუვერენობა მოპოებული იქნა ზოგი ნებაყოფლობით, ზოგი განუწყვეტელი ბრძოლებით. განთავისუფლებულ ერთა უმეტესობა მეგობრულ კავშირში დარჩა გუშინდელ მპყრობელებთან. რუსის ხალხის სამწუხაროდ, საბჭოთა დიქტატურა ვერ ურიგდება იმ ერების გამოყოფას, რომლებიც მან იარაღით დაიპყრო.

დრო ჩაგრულ ერთა სასარგებლოდ მუშაობს. ქართველი ხალხის რაინდული მხნეობა ურყევი რჩება, მას მოსტაცეს თავისუფლება, მაგრამ ვერ დაიმორჩილეს. იმედით და რწმენით უნდა შევიარაღდეთ!

გვრწამდეს რომ ორიათასი წლის კულტურის მატარებელი ერი მოიპოვებს დამოუკიდებლობას.

ქართველებს გვკვირდება რწმენის სიმტკიცე, სულიერი გამძლეობა. 26 მაისის დროშის ერთგულება. ერს წინ მიუძღვის თავისუფლებისათვის, ძველი ნაცადი გზის მაჩვენებელი 1918 წლის 26 მაისი.

88208

ცეცხლის კერანი

მოულოდნელი გახდა მთელ მსოფლიოსათვის ის დიდი პოლიტიკური მოვლენა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა შორეულ აღმოსავლეთში; მის შედეგს უსათუოდ მოჰყვება ღრმა საერთაშორისო ხასიათის სწედგებები.

ჩინეთ - ამერიკა - იაპონიის დაახლოებებამ აამოძრავა მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრი, ჩინეთი გამაგრებული ამ ორი სახელმწიფოს მიერ, გადადის დიპლომატიურ შეტევებზე; ამხელს მოსკოვის იმპერიალისტურ ნაბიჯებს რომელიც წარმოებს აფრიკაში, მის დივერსანტულ პოლიტიკას. ჩინეთი განუწყვეტლივ აფრთხილებს ევროპას, რომ მას დიდი საფრთხე მოელის საბჭოთა კავშირიდან. მოსკოვი კი თავის მხრით, ცდილობს ევროპის ნეიტრალიზაციას ჩინეთის შიშით. ჩინეთის ზოგიერთი მიღწევები, და განსაკუთრებით, მისი შემოჭრა, უმთავრესად, ე. წ. „სატელიტებში“ ყველაზე მეტად ანერვიულებს.

ჩინეთ - ვიეტნამის სამხედრო შეტაკებამ, უსათუოდ, შეასუსტა ამ მხარეში ამერიკის პოზიცია, რომელსაც არ შეეძლო ჩინეთისათვის აშკარად მხარის დაჭერა, ამერიკა ცდილობს გაამაგროს თავის პოზიციები ფილიპინში, ტეილანდში, სინგაპურში, მალეზიაში. წყნარ ოკეანეში, საბჭოთა კავშირი პასუხობს იქ საზღვაო შეიარაღების გაძლიერებით. . .

ჩინეთის ეკონომიური და მისი სამხედრო ძალა თანდათანობით იზრდება და მაგრდება, რაც ადგილი ფასავება, თუ მივიღებთ მხედველობაში რომ ჩინეთის ბაზარი დიდს ინტერესს წარმოადგენს ინდუსტრიალურად განვითარებულ ქვეყნებისათვის, რომელმაც ფართედ გაუღო კარი უცხო კაპიტალს. . .

საფრანგეთის მინისტრი, თავის ნარკვევებში ჩინეთზე ერთ ადგილას ამბობს: „როცა ჩინეთი გამოიღვიძებს მთელი მსოფლიო შეინძრება“-ო.

ჩინეთის გამოღვიძება, ყველაზე მეტად აფრთხობს მოსკოვს, ხოლო მის ფარგლებში, დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლთა ერებს აფიქრებს და საგონებელში აგდებს.

ირანის შახიდან გაძევებულმა იემენ კამიენმა, უცხოეთიდან, მოუწყო შახს შეთქმულება. მან მოხერხებულად გამოიყენა ირანში შექმნილი პოლიტიკურ - ეკონომიური მდგომარეობა. დღეს, გამორკვეულად შეიძლება ჩაითვალოს, რომ შახი დაშორდა მცხოვრებთა დიდ ნაწილს, ვერ გაითვალისწინა რომ ის ერთს დღეს, მსხვერპლი გახდებოდა პოლიტიკური ავანტურის და გადაიტანდა შახის ბატონობას. ამ უკანასკნელმა გადაიკიდა აგრეთვე ლიბერალური ინტელგენცია, რომელიც ითხოვდა ქვეყნის წესწყობილების ლიბერალურ გზაზე დაყენებას, აზრის თავისუფლებას მონარქიულ რეჟიმის ფარგლებშიაც კი. შახმა მოინდომა და ნაწილი შეასრულა კიდევ; მან ქვეყანა მოდერნიზაციის გზაზე შეაყენა.

განდევნილ აიატოლამ გააძლიერა ჩამორჩენილ მცხოვრებლებში პროპაგანდა, რელიგიური ფანატიზმით გაუღნთილი მასები მას გაჰყვა; მოლებმა აიღეს მათი მეთაურობა და მოახდინეს რევოლუცია, რომლის მსგავსი ისტორიას არ ახსოვს. შახი და მისი მთავრობის თავმჯდომარე იძულებული გახდა უცხოეთში გადახიზნულიყვნენ; შახის ერთგულმა ჯარმა ვერ გასწირა, ასიათასობით ქუჩებში გამოსული ახალგაზრდობა და იარაღი დაჰყარა. . .

აიატოლა კომინი არნახული ენტუზიზმით იყო მიღებული სამშობლოში. მან მოლების მეთაურობით დაარსა თავისი კომიტეტები, მის მიერვე შემდგარი მთავრობა თავის გავლენის ქვეშ დააყენა.

კომენმა უარჰყო დასავლეთის ცივილიზაცია და რეფერენდუმის გზით ისლამის კანონებზე დააფუძნა ახალი რეჟიმი, ახალი სახელმწიფო. აქედან იწყება, შეიძლება, მისთვის დაუძღვეელი დაბრკოლებები: მანიფესტანტების მიერ დანგრეული ქალაქების აღდგენა, ნავთის მრეწველობის ამუშავება, აჯანყებული ქურთისტანის აჯანყების ჩაქრობა, მრავალი ეკონომიურ-პოლიტიკური დაბრკოლებანი, ნაწილი ქალების მანიფესტაციები, რომლებსაც არა სურთ ჩადრით ცხოვრება.

ახალი ისლამური სპარსეთის მთავრობა იძულებული ხდება ეძებოს მშვიდობიანი გზები დასავლეთთან. 2,500 კილომეტრიან საზღვარზე მომდგარი საბჭოთა ქრუსეთის საშიშროების აჩრდილი, ყველაზე მეტად აწვევა ირანს.

რევოლუცია არა თუ დამთავრდა, შეუძლებელი არ არის, იგი შეტრიალდეს, თვით აიატოლას წინააღმდეგ.

ჩვენი შორეული ისტორიული მტრის, მაგრამ არც ისე შორეული მეზობლის მდგომარეობა, არ შეიძლება ქართველობის დაძაბულ ყურადღებას არ იპყრობდეს.

— : —

ახლო აღმოსავლეთში, დიდი ხნიდან შექმნილ საომარ მდგომარეობას თითქოს ბოლო ედება. — ეგვიპტედან მოსკოვის განდევნის შემდეგ, ეგვიპტეს პრეზიდენტის მიერ სამშვიდობო ნაბიჯის გადადგამ, უსათუოდ დიდი დადებითი ნაყოფი გამოიღო; ეგვიპტე-ისრაელის ნორმალური ურთიერთობის დამყარებას, რომ მოსკოვი წინ აღუდგა, აქ გასაკვირი არაფერია; მშვიდობიანობა და ზავი სრულებით ხელს უწყობს მოსკოვს, აწარმოვოს თავისი საგარეო დივერსენტული პოლიტიკა.

რასაკვირველია განაწამებულ პალესტინის ხალხმა უნდა მიიღოს თავშესაფარი, დაიბრუნოს დაკარგული ადგილები და დაამყაროს თავისი სახელმწიფო, ხოლო მის გვერდით, უკვე აღდგენილი, საუკუნეების მანძილზე, ებრაელთა სისხლით მონაპოვარ სახელმწიფოსაც უნდა ექნეს სრული გარანტია არსებობისა. მათ შორის შეთანხმების მიღწევა შესაძლებელი ხდება, რადგან ეგვიპტეს და ისრაელის შეთანხმების ნიადაგზე, პალესტინელებს ეძლევათ ავტონომიური უფლებები და დროთა ვითარებაში, ყველასათვის ცხადია, ავტონომია გადაიქცევა დამოუკიდებლობად.

მოსკოვის და არაბეთის ზოგიერთი ქვეყნების უარყოფითი პოზიცია ხდება გაუგებარი. ერთი ცხადია, როგორც ზევით მოვიხსენიეთ, მოსკოვს აქვს თავისი იმპერიალისტური ზრახვები. მას რომ ნეიტრალიტეტი დაეც

ვა, — ეგვიპტე - ისრაელის შეთანხმების გზით ახლო აღმოსავლეთში სრული მშვიდობიანობის დამყარება შესაძლებელი იქნებოდა...

ისე როგორც მსოფლიოს სხვა კუთხეში, ახლო აღმოსავლეთში ორ გიგანტა შორის ხდება დაპირისპირება; თუ ამერიკა ცდილობს მშვიდობიანობის ჩამოგდებას, საბჭოთა რუსეთი მას წინ ეღობება.

6. ქორდანი

(გარდაცვალებიდან 26 წლისთავზე)

26 წელი გავიდა მას შემდეგ რაც ნოე ქორდანიამ სამუდამოდ დაგვტოვა. 11 იანვარს 1953 წელს, ქართველმა ერმა დაჰკარგა ის პიროვნება, ქრომლის მეთაურობით დაიწერა ჩვენი ქვეყნის ისტორიის ბრწყინვალე ფურცლები. ნოე ქორდანის სახით ქართველი ხალხი იგონებს იმ დიად მოვლენას რომელიც დატრიალდა ჩვენს დედაქალაქ თბილისში 26 მაისს 1918 წელს, ნოე ქორდანიამ მთელი ქართველი ერის დავალებით, განურჩევლად პარტიისა თუ მიმართულებისა, მსოფლიოს ამცნო: „ამიერიდან, საქართველო თავისუფალი, სუვერენული სახელმწიფოა და ფორმით თავის მართველობისა ირჩევს დემოკრატიულ რესპუბლიკას“-ო.

ნოე ქორდანის უცხოეთში დაეხუჭა თვალები, ჩვენი ქვეყნის დამპყრობელმა უხეშმა ძალამ მას არ აღიარა თავის სამშობლოში განსვენებაც კი.

15 იანვარს 1953 წელს, პირქუშ გაყინულ ცის ქვეშ ჩვენი პრეზიდენტი უცხოეთის გაყინულ სამარეს მივებარეთ. „ნუ დამივიწყებთ უცხოეთის ცივ მიწაში მგდებარეს!“ სწერს მის დღიურში თავის შვილებს და შვილიშვილებს. „არც ერთი სიტყვა, არც ერთი გვირგვინი!“ შენი ეს სურვილი, ჩვენ შენ შეგისრულეთ ჩვენო ძვირფასო პრეზიდენტო! მაგრამ ამ 26 წლისთავზე, ნებას ვაძლევ ჩემს თავს და ვარღვევ შენ ანდერძს; მოვდივარ ჩემი ცხოვრების მიწურულში შენს საფლავთან და მსურს გესაუბრო

არა როგორც მიცვალებულს, არამედ თითქო ცოცხალს და გითხრა ის რაც მე სიცოცხლეში ვერ გაგიბედე.

შენ იყავი ჩვენი ერის საუცხოო, საოცნებო სამკაული. „ჩემი ხალხის თავისუფლება და ბედნიერება, — აი ფიცი რომელიც მე მივეცი ჩემს თავს, — რომელსაც შევსწირავ ჩემს ჭკუაგონებას, ჩემს სულს, ჩემს ფიზიკურ და მორალურ ძალას“ — ვკითხულობ შენს დღიურში. ეს ფიცი, ფიცი შენი გაუტეხელი, ფიცი შენი მტკიცე შენ უნაკლოდ შეასრულე. ნათელი გონებითაა საცხე შენი საქმიანობა, რომელსაც სიკეთის დაღი ასვია. შეუვალ უნაკლო ლოდიკით დაჯილდოვებულს, ფაქტების მხილებით და მისი შუქზე გამოტანით, თვალსაჩინო ახსნა განმარტებით, სიმართლის დამტკიცება, თქმა ყველაფრის ზღვისღრმად, აშკარად, ყველა წყლულთა განკურნებისათვის, შენ იშვიათო მეოცნებე პიროვნება! აშუქებდი, სინათლეს ჰფენდი შენს ხანას, შენს ეპოქას და მას წინ უსწრებდი. შენ იყავი ქართველი ერის ის დიდი რაინთაგანი, რომელმაც პრაქტიკულად განახორციელე დიდი ილიას სიტყვები: „ჩვენი თავი ჩვენვე უნდა გვეყუდნესო“.

„ჩემი თავის ზემოთ ვაყენებ ჩემს პარტიას, მაგრამ ჩემი თავის, ჩემი პარტიის მალა ვაყენებ ჩემს სამშობლოს; ყველა ნამდვილი პატრიოტის მოვალეობაა უანგაროთ ემსახუროს მას, მაგრამ ბოროტებაა პატრიოტიზმის გამოყენება მძლავრების შესაქმნელად, ბოროტებაა პატარების და უძლურების ჩაგვრა, ბოროტებაა საზოგადოებრივი აზრის უგულვებელყოფა. მაწუხებს ქართველ მშრომელთა საბრალო მდგომარეობა, ვარ სოციალისტი იმ შეგნებით, რომ ეს უკანასკნელი იბრძოლებს და დაიცავს სამართლიანობას“. განაგრძობ შენს დღიურში, და ეს მოვალეობაც შენ პირველმა შეასრულე ბრწყინვალედ, მედგრად, შეურყევლად. შენ გატაცებით გიყვარდა შენი ხალხი, შენი სამშობლო საქართველო, რომლის სიმბოლო გახდი შენ. შენ იყავი შენი ხალხის რჩეულთა შორის რჩეული; შენი ხალხი შენში ხედავდა მისი მისწრაფების, გამოსახვის ჩვენებას. შენ შესძელი მთლიანად შენი ერის იდე-

აღის, ნაბასურვილის მკაფიოდ წარმოსახვა და მისი წარ-
 მომადგენლობა.

„ჩემი სურვილია ჩემი ერის თავისუფლება, მისი სუვე-
 რენობა, რომელიც ფორმად თავის წყობილებისა აირჩევს
 დემოკრატიულ რესპუბლიკას, სადაც იმეფებს სიმართლე,
 მორალი, მართლმსაჯულება და კაცთმოყვარეობა“ — ამ-
 ბობ შენს დღიურში.

ახლად შობილმა საქართველომ, სწორედ ეს გაიხადა
 თავის დროშად და იდეალად. უცხო ძალამ უხეშად ყვე-
 ლაფერი ეს მოგვტაცა. შენ ბევრი იტანჯე ერის მიმართ ჩა-
 დენილ უდიდეს უსამართლობით, მაგრამ დარჩი მუდამ,
 ყველგან, მუდამ ოპტიმისტი და გამბედაობით აღსავსე.

შენზე ვერ იტყვიან, იყო და აღარ არისო;— შენ იყავი
 ხარ და იქნები ყველა ქართველის გულში, სანამ ჩვენი პა-
 ტარა ერი იარსებებს, რომელიც განაგრძობს ბრძოლას
 თავისუფლებისათვის შენთან ერთად; რადგან შენი დიდი
 აჩრდილი ჩვენ გვიცავს უიმედობისაგან, სასოწარკვეთი-
 ლებისაგან და დაექვებისაგან.

ეხლა მშვიდობით! უფრო სწორად ნახვამდის!

მოვდივარ მე ხშირად ლევილის სასაფლაოზე შენს სანა-
 ხავად, ისე როგორც ზურაბის დედა „სურამის ციხის“ კე-
 დელთან და ვფიქრობ: „ლოვილო! შენ სასაფლაოს წიაღ-
 ში განისვენებენ საქართველოს საამაყო შვილები და გთხოვ
 „დრომდე შეგვიჩინებ!“ .

შენთან ერთად, ძვირფასო ნოე! ამ სასაფლაოზე სამუ-
 დამოდ სძინავთ ჩვენ ეროვნულ მთავრობის წევრებს: შენს
 დიდ მინისტრს და მარჯვენა ხელს ევგენი გეგეშქორს,
 კოწია კანდელაკს, გიორგი ერაძეს, აკაკი ჩხენკელს, რაფ-
 დენ არსენიძეს; ჩვენი ქვეყნის პირველ დემოკრატიული
 პარლამენტის, დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარეს
 სიმონ მდივანს და დამფუძნებელ კრების წევრებს.

გაკლიათ, პარიზის ქუჩაზე, მტრის ტყვიით განგმირუ-
 ლი პატარა საქართველოს დიდი მინისტრი ნოე რამიშვი-
 ლი; დიდი კარლო ჩხეიძე, რომელმაც თავისი ხელით
 ყელი გამოიჭრა, რადგან ვერ იატანა უცხოეთი და ქართ-

ველი ერის ტანჯვა. (პარიზის სასაფლაოებზე განისვენებენ). პარიზის სასაფლაოზე განისვენებს აგრეთვე, დიდი ქართველი მოღვაწე, მწერალი გიორგი გვახავა. შანთანაა დიდი ტრიბუნი კაკი წერეთელი; აქვეა საქართველოს გმირი ქაქუცა ჩოლოყაშვილი, რომელმაც გაასხივოსნა ქართული ხმალი და გვასწავლა თუ როგორ უნდა ბრძოლა სამშობლოს დამპყრობელთან. აქვე სძინავს მუდამ მკვერცხლს, თერგსავით მოუსვენარ გმირს ვალ. გოგუაძეს, რომელმაც ასახელა ახლად აღორძინებულ თავისუფალ საქართველოს იარაღი. აქვე განისვენებენ: ლამარას ავტორი გრიგოლ რობაქიძე და ისტორიკოსი მიხ წერეთელი; ერვნულ დემოკრატების დიდი ლიდერი სპირიდონ კედიას; დაუფიწყარი სიმონ წერეთელი, პოლკოვნიკი, ჭიათურის აჯანყების ბრწყინვალე მეთაური. ისტორიკოსები, მეცნიერნი, მწერლები, ჟურნალისტები; ცნობილი რუსთაველოლოგი ვიქტორ ნოზაძე და სხვ.

თქვენ! ახალი დამოუკიდებელი საქართველოს ფუძემდებელნი! თქვენ მოხსენით ქართველ ერს, რუსეთის მიერ ძალით მოხვეული რუსული ქურქი, გამოსჭერით თავისუფლების ახალი თარგი, და ქართველი ერის ნებასურვილის მიხედვით მოარგეთ მის გაერთიანებულ სხეულს, და სარჩულად დაუდევით, კონსტიტუციის სახით დიად 26 მაისს.

შენს სახელს, — თქვენს სახელებს არ ივიწყებს საქართველი ერი, რომელიც ახალი დიდების შერავანდელით გმოსავთ თქვენ, და გიძღვნით იმ საუცხოო თავიგულს რომლის სახელია: ქართველი ხალხის უდიდესი გულწრფელი სიყვარული და შიღობა.

ლევან ფალავა.

აუღებელი ციხე...

(თებერვლის გამო).

დიახ, არის ერთი ციხე აუღებელი! სალი კლდე, რომელსაც საუკუნეთა მანძილზე ასკდება ტირანთა შეტევები. მას ვერ სწვდება ვერც წვიმა, ვერც ქარიშხალი, ვერც ქვემეხთა გრიალი, ის სდგას შურყევი, შეუღრეკი ვითარცა კერპი მიუყარებელი. ეს ძალაა, ფესვები მშობლიურ წიალიდან ამოხეთქილი, ერთ სალ კლდეთ ქცეული, ყველა იდეოლოგიაზე მალლა რომ სდგას: ვუწოდოთ მას ერთი სახელი: ნაციონალიზმი.

კრემლის ბატონებმა არა ერთჯერ შესცვალეს პოლიტიკა მის მიმართ. ჯერ იყო მისი უარყოფა, — ომის დროს მისით სარგებლობა, და საბოლოოდ მოჩვენებითი ფედერაცია უუფლებო; პირსაფარი ეროვნული ფესვების ამოსაგლეჯად რუსიფიკაციის დამატებით.

ეს ფესვები კი იზრდებიან, ფართოვდებიან და უპირისპირდებიან ძალადობით მაცხოვრებელ კრემლის ბატონობას. . .

უკანასკნელ დროს მომხდარი ფაქტები ცხადყოფენ, მკვეთრად მეტყველობენ ნაციონალურ მისწრაფებათა სიძლიერეს საბჭოთა კავშირში, რომლის მიმართ უძღურია მოსკოვი.

აი ფაქტებიც: რუმინეთის პრეზიდენტი მიწვეული მოსკოვში ბედავს ხელი არ მოაწეროს შეთანხმებას, რომლის ძალით მას უნდა გაედიდებია სამხედრო ბიუჯეტი და მით გაეძლიერებია მოსკოვის სამხედრო შეიარაღება. ის აცხადებს, რომ მას ურჩევნია თანხა მოახმაროს საკუთარ ქვეყნის მცხოვრებთა კეთილცხოვრებას.

პოლონეთმა იდღესასწაულა 60 წლისთავი მისი დამოუკიდებლობის აღდგენისა 1918 წელს, რომელიც მას დაკარგული ჰქონდა 122 წლის წინ. იგი იყო რუსეთის, პრუსიის და ავსტრიის მფლობელობაში.

პირველად არის, რომ პოლონეთის კომუნისტური ხელისუფლება დღესასწაულობს პოლონეთის დამოუკიდებლობის აღდგენის ამ ისტორიულ დატას.

დღესასწაულის გარემოცვაში შეიკრება სენატი, სადაც კომპ. მდივანმა წარმოსთქვა მზურვალე სიტყვა; მოიგონა ისინი, რომელთაც თავი დასდევს პოლონეთის დამოუკიდებლობის აღსადგენად. სპეციალური ფილმი მიეძღვნა ამ დღეს, სადაც გამოჩნდნენ სიკორსკის და ანდერსის პიროვნებები. როგორც სჩანს, პოლონეთის კომუნისტურ პარტიაში გაიმარჯვა იმ მიმართულებამ, რომელიც 1960 წლიდან იბრძვის, რათა პოლონეთი ნაკლებად იყოს დამოკიდებული მოსკოვზე. მოსკოვი სდუმს, მის პრესას ქრონიკაშიც კი არ აღუნიშნავს ეს მნიშვნელოვანი ფაქტი.

ჩვენს მრავალტანჯულ ქვეყანაში, ახალგაზრდობა მანიფესტაციას ახდენს ქართული ენის დასაცავად, ქართ. საზოგადოება ემზადება გადაიხადოს 1500 წლისთავი „წამება წმიდა შუშანიკასი“.

უკრაინაში გამოუშვეს ათი მუხლისგან შემდგარი — სამოქმედო პროგრამა, თუ როგორ უნდა დაიცვას თითოეულ უკრაინელმა უკრაინის ეროვნული მეობა.

უნგრეთის კომპარტიის მდივანი კადარი, გადაჭრით მომხრეა თითოეულ კ. პარტიამ მართოს საკუთარი ქვეყანა ადგილობრივი პირობების მიხედვით. ის ისე შორს მიდის, რომ დასაშვებად მიაჩნია სხვა პარტიების არსებობაც კი.

ნაციონალურ გრძნობათა ვალევიება ავიდა თავის კულმინაციურ მწვერვალზე, რამაც ათქმევინა ცნობილ დისიდენტ გალიშს: „კრემლს მოელის უდიდესი საშიშროება ნაციონალებიდან“.

რაც კრემლმაც კარგად იცის და ამიტომაც აძლიერებს რებრესიულ ზომებს და რუსიფიკატორულ პოლიტიკას.

თებერვალში დაიპყრეს ჩვენი ქვეყანა, მაგრამ ერის ციხე სულეირი სიმტკიცისა დარჩა აუღბელი; მისი დაძლევა მოსკოვმა ვერ შესძლო და ვერც მომავალში შესძლებს.

პ. სარჯველაძე

საქართველო და აფხაზეთი

რა მიზეზები თუ მიზეზი არ უნდა ჰქონდეს აფხაზეთში, ამ უკანასკნელ ხანებში მომხდარ ამბებს, როგორც ამას უცხოელი კორესპონდენტები მოსკოვიდან გვატყობინებენ, გაუმართლებლად. კიდევ მეტი. საბედისწეროთ უნდა ჩაითვალოს უთანხმოების წამოჭრა ისტორიულად ირ ძმის, ქართველებსა და აფხაზებს შორის.

თუ მიღებულ ცხოვრებას დავეყრდნობით; აფხაზების ერთ ნაწილს, ვამბობთ ერთ ნაწილს, ვინაიდან დაუჯერებელია რომ ყველა აფხაზი ერთი აზრის იყოს ამ საკითხში, — სურდეს აფხაზეთის საქართველოსაგან ჩამოშორება და ფედერაციაში შეყვანა, ქართული ენის აფხაზეთიდან განდევნა,

უდაოა, აფხაზების ამ ერთი ნაწილის სურვილს ანგარიში უნდა გაეწიოს; აფხაზური უნივერსიტეტის გახსნა უკვე დადგენილია, აფხაზური ტელეხედვის შექმნა უკვე განხორციელებულია, და როგორც წარსულ საუკუნეებში, ქართველი ხალხი, მის მოძმე აფხაზებთან ერთად, ყოველთვის მტკიცედ დაიცავს თავის მიწა-წყალს.

გავიხსენოთ ჩვენი ისტორიული წარსული და შეიძლება ამან გაგვიწიოს დახმარება ღრმად ჩაუფიქრდეთ არსებულ მდგომარეობას და არ აცყვეთ გრძნობებს:

„ქართლის ცხოვრებაში“, რომელიც გამოცემულია თბილისში 1955 წელს, მაგალითად ვკითხულობთ: „აფხაზები ანუ აბაზები, შეადგენდნენ ქართველთა, მეგრელებთან, სვანებთან და აფსილებთან ერთად, ერთ ქართველთა ტომს, — აფხაზი ერისთავის მეთაურობით მათ ძირს დასცეს ბიზანტიის ბატონობა და გამოაცხადეს დასავლეთ საქართველოს აახელმწიფოს დამოუკიდებლობა... ახალმა დასავლეთ საქართველოს სამეფომ მიიღო აფხაზეთის სამეფოს სახელი ბერძნულ-რომაული „აბაზგ და „აბაზგია“ სამუდამოდ განდევნილ იქნა ქართული „აბაზით“ და „აფხაზეთით“.

ამგვარად, წერს, მაგალითად მინდია ლაშაური თავის წიგნში: „ქართველი ერის ისტორიის დამახინჯების წინააღმდეგ შედავება“-ში, რომელიც 1960 წელს დაიბეჭდა მიუნხენში, — „ლეონ მე-2-მ, გაანთავისუფლა მთელი დასავლეთი საქართველო აბხაზეთთან ერთად, უცხოელ ანუ ბიზანტიელ დამპყრობლებისაგან. აფხაზეთის სატახტო ქალაქად გამოაცხადა ქუთაისი, პოლიტიკური და კულტურული ცენტრი დასავლეთ საქართველოსი. მე-8 საუკუნიდან მოკიდებული, ქართული ენა აფხაზეთში თანდათანობით დევნის პოლიტიკურ და კულტურულ ასპარეზიდან ბერძნულ ენას, რომელიც დასავლეთ საქართველოში წარმოადგენდა მთავარ სახელმწიფო ენას“.

წიგნში — „სსრკ-ის ისტორიის ნარკვევები“, რომელიც გამოცემულია მოსკოვში 1958 წელს, — 523 გვერდზე ვკითხულობთ: „მე-9 საუკუნეში, ქართული ენა ხდება ერთადერთ ენად ლიტერატურაში, სახელმწიფო მართველობაში, სამოქალაქო ურთიერთობაში, ეკლესიაში არა მხოლოდ ქართლში, არამედ ტაო-კლარჯეთში, ეგრისში, აფხაზეთსა და ერეთში“.

ლეონ მე-2-ეს შესახებ კი, ამ:ვე წიგნის 519 გვერდზე ვკითხულობთ: „ლეონმა გარეკა აფხაზეთიდან ბერძნები — ბიზანტიელები; თავისი თავი გამოაცხადა მეფედ და სატახტო ქალაქად აქცია ქუთაისი... გაერთიანებისათვის გადადგმული ნაბიჯი ისე შორს წავიდა, რომ აფხაზეთის სამეფოში, არგვეთისა და ქუთაისის ოლქები, რაჭა, და გურია სავსებით გახდა ქართული. ლეონ მეორისა და მისი მემკვიდრეების პოლიტიკა ყოველთვის იყო საერთო ქართული. აფხაზი მეფეები მთელი თავიანთი ენერგიით და ძალღონით ახორციელებდნენ და ნერგავდნენ თავიანთ სამშობლოში ქართულ ენას როგორც ადმინისტრაციულ ისე საეკლესიო სფეროში, ხელს უწყობდნენ ქართული მიწების გაერთიანებას...“

იმავე წიგნის იმავე 523 გვ. შემდეგს ვკითხულობთ: „ადრეფეოდალური ეპოქის დასასრულს, ქართველი ტომების გაერთიანება უკვე მთავრდებოდა“.

წინანდელი გაგება „ქართლი“ უკვე გაცლიდა მის ეთნიკურ საზღვრებს და მისი ახალი გაგება მოგვცა. ახალი გაგებით „ქართველი“ უკვე ნიშნავდა არა მარტო ქართლებს, არამედ კახებს, მესხებს, ეგერებს ანუ მეგრლებს, სვანებს, აფხაზებსა და დვალებს. ამ ახალი გაგებიდან წარმოიშვა ქვეყნის სახელწოდებაც „საქართველო“ ანუ ქვეყანა ქართველთა. დროთა განმავლობაში, აფხაზეთის სამეფო შევიდა სრულიად საქართველოს სამეფოს შემადგენლობაში და ქართველთა მეფეები ამიერიდან იწოდებოდნენ — „მეფე აფხაზთა და ქართველთა“. ამის შედეგად მეზობელი ქვეყნები, ხშირად, საქართველოს აფხაზეთს უწოდებდნენ, როგორც მაგალითად, მე-12 საუკუნის აზერბაიჯანული ლიტერატურის კლასიკოსი ნიზამი განჯევი, რომელსაც თავის ნაშრომებში აფხაზეთად წარმოდგენილი აქვს საქართველო.

„ისტორიულად და კულტურულად აფხაზები ყოველთვის დაკავშირებული იყვნენ საქართველოსთან, და გეოგრაფიულად და ისტორიულად ისინი ეკუთვნიან ქართველებს, ხოლო როგორც ფიზიკური ტიპი აფხაზი ძლიერ ჩამოგავს დასავლეთელ ქართველს“. — ასეა ნათქვამი „დიდ საბჭოთა ენციკლოპედიის მე-13 ტომის 39-ე გვერდზე. (მოაკოვი 1953 წელი).

აფხაზი მეცნიერი პეტრე ჭარაია — ჟურნალ „ივერუში“, 1888 წელს, № 165 — 186-ში სხვათა შორის წერდა: „პოლიტიკური ისტორია აფხაზებისა მჭიდროდ დაკავშირებულია ქართველი ხალხის ისტორიასთან. აფხაზეთში, ამ ტერმინის ფართე მნიშვნელობით აღორძინდა ახალი ქართული სახელმწიფო. და დღესაც აფხაზეთი მოფენილია ქართული ეკლესიების ნანგრევებით, სადაც შემონახულია ქართული წარწერები“.

აფხაზი ცნობილი მწერალი, პოეტი და საზოგადო მოღვაწე დიმიტრი გულია კი ასე უმღერის აფხაზეთს:

„მშობლიური აფხაზეთი,
მისი მიწა, მთები თეთრი.
მზიანია და ლამაზი,
ცაა ნაზი ოქროს თასი!
აფხაზეთის სამოსახლო,
ჰე, საჩქაროდ უნდა ნახო
სულ პატარა კუთხე, წყნარი,
საქართველოს ტურფა მხარის“.

კ. ინასარიძე.

წმიდა შუშანიკის მარტვილობა

ქართული კულტურის ისტორიაში, მოთხრობა „წამებაი წმიდისა შუშანიკის დედოფლისაი“, იაკობა ხუცესის, (ცუტრაველის) მიერ, 15 საუკუნის წინ დაწერილი — უნიკალური ნაწარმოებია, უკვდავი ქმნილებაა ხელი-ხელ საგოგმანები, როგორც ძველი მეოთხე საუკუნის ქართული მწერლობისა.

იაკობ ხუცესმა დაუპირისპირა ერთი-მეორეს სიკეთე და ბოროტება. პირველის, — სიკეთის, წარმომადგენელია დედოფალი შუშანიკი, ქრისტიანული სარწმუნოებისათვის წამებული, წმინდა საზოგადოებრივი მორალის მატარებელი; რწმენის სიმტკიცის განსახიერება. მეორეა — მისი მეუღლე ვექსენი, — ქვეყნის და რჯულის მოღალატე, შახის კარებზე მუცლით მხოხავი, განცხრომილი ცხოვრების მაძიებელი. მაშინდელი ჩვენი ქვეყნის მესვეურნი ქრისტიანობაში ხედავდნენ ეროვნული ჩამოყალიბების მამოძრავებელ ფაქტორს.

ავტორმა მძაფრად გამოავლინა ქართველი ქალის ხასიათის ძლიერი სიმტკიცე და ურყევი, ნებისყოფა.

ქრისტიანობამ გადაგვირჩინა ენა, კარგი ზნეჩვეულებები და ტრადიციები; მისთვის მსხვერპლის გაღება ნიშნავ-

და სამშობლოს დიდ სამსახურს. არაერთჯერ, ბარბაროს-
თა შემოტევას უმკლავდებოდა ჯვარი ქრისტესი, რომლი-
თაც მოძღვარნი წინ მიუძღოდნენ სალაშქროდ გასულ
ჯარს. . .

და აი, აღივსო ბოღმით დედოფლის გული, როცა მან
გაიგო თავისი მეუღლის საქციელი: წარმართობის მიღება
და ქრისტეს რჯულის ღალატი. კიდევ მეტი, როცა მან
შეიტყო, რომ ვექსენმა დაპირდა შახს ცოლისა და შვი-
ლების მოქცევაც. გაიჭრა დედოფალი სახლიდან. შინ დაბ-
რუნებულმა ვექსენმა მუდარით დედოფალი სახლში და-
აბრუნა პურობას დასწრებოდა, მაგრამ დედოფალი ვექ-
სენს კი არ შერიგებია; იგი იჯდა სუფრასთან, საქმელს არ
იკარებდა. როცა სასმელი მიაწოდეს მან ხელი აუქნია, ღვი-
ნო დაიღვარა სასმისი გატყდა. განრისხებულმა ვექსენმა
დედოფალი წააქცია, უმოწყალოდ სცემა, შემდეგ ბრძა-
ნა: დედოფალი ხელფეხ შეკრული დიგელში ჩაეგდოთ.

ექვსი წელი გაატარა დედოფალმა საშინელ ტანჯვა-წა-
მებაში.

შუშანიკა იმიტომ დაბრუნდა ოჯახში, რომ დაემტკი-
ცებია მოღალატე მეუღლისათვის, შახისათვის და ხალხი-
სათვის თავისი შეურიგებლობა, გაუტეხლობა, გმირობა,
ქრისტიანული სარწმუნოების დაცვა.

ტყვეობაშიყოფ დედოფლის მესაიდუმლე ყოფილა ია-
კობ ხუცესი, რომელიც სიკვდილის წინ შესძახებს დედო-
ფალს: „მხნედ იყავ და სულგრძელი! მტკიცედ სდევ!“
ამით იაკობ ხუცესი ამხნევებს არა მარტო შუშანიკს არა-
მედ მთელ ქართველ ხალხს, რომლის სახელმწიფო სარწ-
მუნეობას ემუქრება სასანიანთა გვარეულობა.

ქართველი მკვლევარნი სამართლიანად ამტკიცებენ, რომ
პირველ მოთხრობად აღიარებული „შუშანიკის წამება“
ის ფესვებია, უფრო დროთა გარდასულ საუკუნეებიდან
რომ მომდინარეობს, — ეს უჭკნობი ფესვები ასაზრდო-
ებს ქართულ ბრწყინვალე კულტურის აღმავლობას, მის
უკვდავებას..

30288

მანც მოვიდნენ ბიჭები

გაცოცხლდა მიწა ქრთული
 მათგან ფეხდანაბიჯები,
 სიკვდილს შეპირდნენ და მანც,
 მანც მოვიდნენ ბიჭები.
 ავი შრიალი მოისმა,
 მოზარე დედის თმებისა.
 იქნებ ფუჭი არ ყოფილა
 დიდგორში ჩაყრა ძვლებისა;
 სისხლი დემეტრეს, თევდორეს,
 ახალციხელი ძმებისა.
 და როცა ზღვარი ცოცხალი
 გოლგოთას მთაზე შეკავდა,
 რუსი ჯალათი, მოსკოვში
 მთავარ ჯალათთან რეკავდა.
 გადაგვარჩინა ღმერთმა და
 თავის განწირვამ ათასთა.
 ყოველი წუთი იქ დგომის,
 ძვირად, — რა ძვირად დაფასდა.
 კურთხეულ იყოს შვილების
 წინაპრის კვალზე დადგომა! —
 იქნებ ელირსოს ლუბუმსა
 ლაშარის გორზე ჩადგომა.
 ცეცხლის დუღაბად დარჩება,
 მათგან ფეხდანაბიჯები —
 სიკვდილს შეპირდნენ, და მანც,
 მანც მოვიდნენ ბეჭები!“

ეს ლექსი დაწერილია თბილისში, ქერთული ენის დაცვის დემონსტრაციის გამო. ჩვენთვის ავტორი უცნობია.

რუსული ნაციონალიზმი

თუ ჩვენი მიზანია, ნაციონალიზმის არსი, ბუნება და მიდრეკილება საბჭოთა კავშირის ფარგლებს სინამდვილეში ვეძიოთ, მისი ფესვები, აღმოცენა და განვითარება ავსახოთ, ჩვენთვის საჭირო ხდება, შესაძლებლობის ქარგულში, აღვნიშნოთ რუსი ხალხის ეროვნული თვისებები

1930 წელს, მარტის „რუსკოე სლოვოში“, ცნობილი პეტრე სტრუვე წერდა: „ამჟამად, ჩვენი სამშობლოს ბედი წარმოადგენს ისეთ სურათს, სადაც მცირე ჯგუფი კომუნისტებისა იჩენს უდიდეს ნებისყოფას, ძალა-უფლებების შენარჩუნებისათვის, ხოლო მეორეს მხრივ, რუსის ხალხი, რომელიც კომუნისტების უღელ ქვეშ გმინავს **შეუპყრია სიძაბუნეს, უმოქმედობას** და არავითარ ნებისყოფას არ იჩენს ტირანთა წინააღმდეგ ბრძოლაში. ამიტომ ჩვენი ამოცანაა, ხალხის დიდი უმეტესობის პასიობა მოვიყვანოთ მოძრაობაში“ და სხვ.

მასზე უფრო ადრე, ისტორიკოს კლუჩევსკის კარგად ჰქონდა შესწავლილი, რომ რუსის ხალხს ყოველთვის კარგად ეხერხებოდა **მორჩილება**, თავის თავის მსხვერპლად მიტანა, მძიმე ვალდებულებათა ზიდვა, ვიდრე საქმეში ინიციატივის გამოჩენა და ბრძოლა. — „ველიკოროსული ტომი, — ამბობდა კლუჩევსკი, — რომელმაც შექმნა მოსკოვის სახელმწიფო, წარმოადგენს არა მარტო ერთგვარ ეთნოგრაფიულ სახეს, არამედ ერთნაირ ეკონომიურ წყობასთან ერთად, აგრეთვე ნაციონალურ ხასიათსაც“.

ცნობილი ფრანგი ისტორიკოსი ნოლდე „(მონდ სლავ“) ამბობს: „ველიკოროსი უყურებდა სახელმწიფოს არა როგორც საკუთარ სახლს, სადაც ის არის ბატონ-პატრონი, არამედ როგორც დემური, რომელიც სტოვებს ბინას მაშინვე, როგორც კი მას არ მოსწონს, ან ბინა, ან მასში არსებული წესრიგი. მოსკოვის სახელმწიფოს ქვეშევრდომებმა ბოლომდის ვერ შეითვისეს ის აზრი, რომ სახელმწიფო მისია და შეიძლება აჯანყება და ბინის უკე-

თესად მოწყობა, და სახლში უკეთესი წყობილების შემოღება; ამის მაგიერ სტოვებდა ის მას და იწყებდა ხეტიანს, ახალი თავშესაფარის ძებნას“.

ბოლშევიკურ ხანაში უფრო ცხოვლად გამოჩნდა, ვინემ იმპერატორის დროს, რომელსაც ფართე მასები დაბმული ყავდა, ხოლო მოსკოვურ სახეზე ევროპის ფერუმარული ჰქონდათ წაცხებული. რევოლუციამ ხალხი აუშვა, სახელმწიფოს, ევროპის ფერ-უმარული ჩამორეცხა და ჩვენს წინაშე ნამდვილი მოსკოვური სახე გადაიშალა, — თებერვლის რევოლუციაში, მასებმა გამოცდა ვერ დაიჭირეს; რუსეთის გამოჩენილი პირები მას თითქოს ბოდიშს ხდიან. მაგ. ესერების ბელადი ჩერნოვი ცდილობდა დამტკიცებია რომ ბოლშევიკების წინაპრები დასავლეთ ევროპაში იმყოფებოდნენ და მათი გენეოლოგია იქიდან გამომდინარებსო. რუსების ს. დ. პარტიის ლიდერი მარტოვი, ბოლშევიკების განვითარების მიზეზად ასახელებდა, მსოფლიო ომს; კერენსკი რუსეთის ტრალედიას ხსნიდა იმით, რომ ლენინს ფული ლუდენდორფმა მისცა და დაპლომბილ ვაგონით რუსეთში გამოისტუმრაო. ამ ლიდერებს არ ეყოთ არც გამბედაობა, ან ვერ მიხედნენ, რომ საჭირო იყო პირველ დღესვე ომის შეწყვეტა და გლეხებისათვის მიწების გადაცემა. ყველა ისინი შეპყრობილნი იყვნენ ილუზიებით, რომ ბოლშევიკები ადრე გადმოვარდებოდნენ. მხოლოდ ირაკლი წერეთელმა უწინასწარმეტყველა ყველას; ბოლშევიკების კარებიდან საშინელი რეაქცია მოდიოდა; ისტორიის წინაშე მხოლოდ ის გამოვიდა პირნათლად. . .

რუსის ლიდერებმა რუსეთის ხალხის ისტორია დაივიწყეს, რუსეთის მოვლენათა ახსნა ევროპაში ეძიეს, ამაზე იტყვიან: კაცმა მამის სული დაივიწყა და მამინაცვლისას იფიცებდაო.

კერძოდ თებერვლის რევოლუციას და ბოლშევიზმის ისტორიას მე აქ არ ვეხები; ვისაც სურს წაიკითხოს ნ. ჟორდანის წიგნი: „ბოლშევიზმი“.

60 წელი გავიდა, მრავალ ისტორიულ მოვლენებს ჰქონდა ადგილი, რამაც უსათუოდ იქონიეს გავლენა რუსის ხალხის სულიერ ვითარებაზე და მისწრაფებებზე. ვიქნებოდით მიუდგომელნი თუ ვიტყვოდით, რომ რუსის ხალხმა შეინარჩუნა ის პასიურობა, რომელიც მას ახასიათებდა.

როცა გლახობის პასივობაზე ვლაპარაკობთ, არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ კოლექტივიზაციას შეეწირა მილიონებით მცხოვრებნი. მათ არ მიიღეს კოლხოზებში შერევა, აღმართეს ბრძოლის დროშა, მაგრამ სტალინის რეპრესიული ზომებით მრავალნი დაიხოცნენ...

პარალელურად ამისა ხელისუფლებამ ხელი მიჰყო მასების რიგებიდან ხალხის ამოყვანას; გაუხსნა სკოლები და თვით მიყრუებულ სოფლებში, თუ აქნობამდე წერაკითხვის ცოდნის მიღება სანატრელი იყო, ახლა ყველასათვის ხელმისაწვდომი გახდა, მაგრამ რუსეთის ხალხის სავალალოდ, ამუშავდა ვებერთელა მანქანა პრობაგანდისა, კომუნისტური დოგმების დასანერგავად, ახალგაზრდობის სულიერ - ფსიხოლოგიურ სამყაროს დასაპყრობად. ეს გიგანტიური ბრძოლა ათეულ წლების განმავლობაში გაგრძელდა და წარმოშვა წითელი ბიუროკრატია — სახელმწიფოს დასაყრდენი...

მიუხედავად ამისა, გამოირკვა რომ საბჭოთა ხელისუფლების მიზანი სავსებით ვერ იქმნა მიღწეული. უკანასკნელ ომის დროს, ორი მილიონი ახალგაზრდა დასავლეთში გამოიქცა იმ მიზნით, რომ გარედან შესძლებოდა რეჟიმის ჩამოგდება. ჰიტლერის ხეპრული პოლიტიკით ეს ცდა მიუღწეველი დარჩა; ჰიტლერი შევიდა რუსეთში როგორც დამპყრობელი ძალა; მან შეეხო რუსეთის ხალხის წმიდათა წმიდას, ნაციონალურ სულსა და გულს; მიიჩნია რუსის ხალხი, როგორც დაბალი და უვიცი ერი და იგი უნდა დამარცხებულიყო.

დაწყებული გამკლავება რუსის ხალხისა ომის შემდეგაც გაგრძელდა. უმთავრესად სოფლად. ათეული წლებია, „სულ ავი დარებია“, თითქოს ამ დიდდ იმპერიას, წინად ხორბლეთულობის მსოფლიოსათვის მიმწოდებელს, დღეს

უცხოეთიდან შექმნაქვს პურეულობა. მგონი ფაქტორები რომელიც ზევით მოვიყვანეთ გვიჩვენებენ, რომ რუსის ხალხის ეროვნული თვისებების ერთი ნაწილი შეირყა, შეიცვალა, — თავის ინტერესების დასაცავად დაირაზმა. მაგრამ არ შეცვლილა ერთი დიდი ფაქტორი, ერთი დიდი თვისება, და ეს სამწუხაროდ, თვით რუსის ხალხის მომავლის საზარალოდ, და უმთავესად, შიგ მომწყვედელი მცირე ერების საუბედუროდ. ეს არის ფაქტორი ნაციონალური, რომელიც რჩება ურყევი და ფართე მასებისათვის მისი შინაარსი შეუთვისებელი...

დავიწყეთ იქადან, რომ ომის საწარმოებლად სტალინს დასჭირდა ძველი ჩინ-ორდენების განახლება, ძველი მარშლების გაცოცხლება, პეტრე დიდის, ივანე კალიტას და სხვა მეფეების განდიდება, მათი ისტორიული პიროვნებათა და სხვა. განახლდა სკოლებში ძველი ნაწარმოები, მაგ. „სლოვო ო პოლკე იგორე“, „ილია მურომეც“ და სხვა-რომელშიაც სლავიანების სიდიადე და გამირობა აღწერილი. ქვეყნის თავდაცვის პირობებში შეუძლებელი არაა პატრიოტულ გრძობათა გაღვიძება. ომის პირობებში შექმნილ ფსიქოზმა მისცა დასაბამი, გასაქანი ძველ ველიკოდერჟავულ მისწრაფებას, მას შემდეგ იგი იზრდება და ვითარდება. კომუნისტური ხელისუფლების რწმუნებით რუსული კულტურა ამდიდრებს სხვა ერის კულტურას, რადგანაც იგი ყველაზე უფრო ჰუმანიური ყოფილა; ამას ამოიკითხავთ ყველა გამოცემაში, დიდ მოხსენებებში. ნაციონალიზმი ყველა ერშია, ეს ერის თანდაყოლილი თვისებაა, მაგრამ განსხვავება ის არის, რომ რუსული ნაციონალიზმი არის აგრესიული, იგი არის იმპერიალისტური, სადაც კი შედის მას შეაქვს თავისი დოქტრინა, თავისი ფილოსოფიური, დოგმატიური ფილოსოფია. მაგალითების ჩამოთვლა შორს წაგვიყვანდა. იგი არ კმაყოფილება პოლიტიკურ-ეკონომიური მიღწევებით, მისი ცდაა დაიმორჩილოს და გარდაქმნას ადამიანის სული.

დასავლეთის ცივილიზებული ქვეყნებიც ავრცელებენ თავიანთ ნაციონალურ კულტურას, თავის მიღწევებს, მაგ-

რამ ის მას არავის თავზე არ ახვევს, არ გამოდის ძალით მაცხოვნელთა როლში. კრემლი კი ყველა ერთა შორის, რუსის ერს სთვლის წარჩინებულ და საზოგადოებრივ ცხოვრების წამყვან ერად; „რუსის მუხა“ ყველაზე მაღალ ხარისხოვანია და შექების ღირსი, — ასეთად იქმნა ის დახასიათებული თბილისში მოწყობილ ყრილობაზე. ეს აპოთეოზი უდრის რუსულ შოვინიზმს.

ერთი დიდი რუსი ლიბერალი და დემოკრატი წარსულში, მილუკოვი ამჯობინებდა: რუსეთი დარჩნილიყო სულში, იყო მილუკოვი ამჯობინებდა: რუსეთი დარჩეს უსაშინელეს დიქტატურის ხელში, ვიდრე მისი სხეული სხვადასხვა ნაწილებად იქნეს დაყოფილი“-ო. დღეს ამას, გაასწორო კრემლმა, რომელიც საბჭოთა კავშირში შემავალ ერებს ბედნიერ და თანასწორუფლებიან ერებად სთვლის, ამაზე მეტი დაცინვა შეუძლებელია.

მაშასადამე ჩვენ ვხედავთ, თუ რუსის ხალხის უმეტესობა დღეს სოციალურად და პოლიტიკურად გამოღვიძებულია. შესაძლებლობის ფარგლებში ცდილობს მონობიდან თავი დააღწიოს, მეორეს მხრივ, ის არა თუ გაურკვევლია ნაციონალურად, ის ხდება მონაწილე ამ საბჭოთა პატრიოტიზმის მონა მორჩილი, ჩარადი მილიტარიზმის, რომელიც განდიდების და სხვისი დამორჩილების მისწრაფებებით ბრმად საზრდოობს.

ბუნებრივია, რომ რუსის ახალთაობებში, უმთავრესად მის მოწინავე ნაწილში ღრმად იღვიძებს მაგალითად სასაეკლესიო განძეულობის საჭიროება, ის ხედავს, რომ მისი პირადობის მოწმობიდან ამოგდებულია მისი ეროვნული ვინაობა — რუსი, და აღნიშნულია საბჭოელი. შეურაცხყოფილი, იგი ხარბად ეწაფება ისტორიულ წარსულის შეფასებას. ამაში არაფერია, ვიმეორებთ, არა ნორმალური, მაგრამ დიქტატურა დაძაბული ყურადღებით თვალყურს ადევნებს ამ სულიერ მიდრეკილებას. ამისათვის მას ჰყავს დახელოვნებული სოციოლოგები. ხელისუფლებაც ცდილობს ახალთაობათა ეს მისწრაფება/ჩააყენოს კომუნისტურ ჩარჩოებში, და თუ ამის საჭიროება იქნება, როგორც

უკანასკნელ ომის ხანაში, გამოიყენოს თავის მიზნებისათვის.

ადამიანის უფლებათა მედგარი დამცველის, სახაროვის მარჯვენა ხელი ცნობილი მათემატიკოსი და დისიდენტი შვედრევიჩი ღრმა კმაყოფილებას გაოსთქვამს, რომ ბოლშევიზმის პირველი წლების ველურად მოპყრობა საეკლესიო განძეულობისადმი დღეს შეცვლილია. ახალგაზრდობა, უმთავრესად სტუდენტობა, მივარდნილ კუთხეებში ეკლესია-მონასტრის შენახვით, მთდამი ფაქიზი მოპყრობით შეპყრობილია. ამ რუსულ პატრიოტიზმს არაფერი აქვს საერთო საბჭოთა პატრიოტიზმთანო.

რასაკვირველია, რუსის ერი ისევე მოწოდებულია იყვეს პატრიოტული, როგორც სხვა ერი.

მაგრამ ეს ახალგაზრდობა სხვა ერების წმიდათა-წმიდის მათი სულიერი კულტურის დამცველიც უნდა იყვეს, სინამდვილეში კი საბჭოთა ნაციონალიზმი და რუსული ნაციონალიზმი ერთი მეორეს ავსებენ, ერთი მეორეს ენათესავება; ერთად მიდიან, ერთი მიმართულებით უმიზნებენ... ცნობილ პოლონელ მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს ჩაფსკის შეეკითხენ თუ პატარა ერის ნაციონალიზმი, საერთოდ, არის აგრესიული? — პატარა ერის ნაციონალიზმიდან გამორიცხულია სხვა ერისადმი სიძულვილი, იგი არაა აგრესიული, უპასუხა მან. პატარა ერის ნაციონალიზმი დამცველია საკუთარი სახეობის, და მიწა-წყლის. ხშირად იგი გადამდებიც არის იმ გაბატონებულ პილიტიკურ ძალებზე, რომლის ძარღვებში, ადრე თუ გვიან, იფეთქებს მამა-პაპური სისხლი; არა ერთი მაჩვენებელი გვიმტკიცებენ საუკუნეებიდან ბოძებულ ნაციონალურ ფესვების ნელ-ნელა ცხოვრების ზედაპირზე ამოტივტივებას, გაშლას და გაბრწყინებასო.

კითხვაზე: აძლევს თუ არა პოლონელი ხალხი რაიმე განსხვავებას საბჭოელსა და რუსს შორის? მან უპასუხა: „საბჭოელის სახელით შემოდის რუსი, ის არავითარ გარჩევას არ აძლევს რა დროშით, რა ეტიკეტით და ეს სახელ-

წოდება მიწეებებულია მოსკოვის მიერ. ჩეხოსლოვაკელმა დაინახა, რომ შემოიჭრა რუსის ჯარი, ასეთივე შეხედულებისაა უნგრელი, პოლონელი, კავკასიის თუ ბალტიის ერები. მაშასადამე უდავოა, რომ საბჭოელი თუ რუსი ერთი მეორეს გზა და ზიდა. ნაციონალიზმი მოსკოვის ხელში გახდა დასაბამი იარღი შიგნით, საგარეოდ წითელი იმპერიალიზმის სინონიმი. . .

რუს ანტიკომუნისტურ ბანაკში აზრთა აღრევაა; ზოგიერთ მნიშვნელოვან რუს მოაზროვნეს შეუძლებლად მიაჩნია სტალინის, ივანე მრისხანეს ნიკოლოზ მეორეს რუსეთის ერთი და იგივეობა. ხოლო დამახასიათებელია, რომ მათ გამოეყო, რუსეთიდან ახლად გამოძეეებული ახალგაზრდა ისტორიკოსი ამარლიკი. ის განსხვავებას ზემოხსენებულ დიქტატორთა რუსეთს შორის ვერ ხედავს.

ზოგიერთთა აზრით, ახლად შობილ პანსლავებსა და ძველს შორის ის განსხვავებაა, რომ უკანასკნელმა ითამაშა დიდი როლი ბალკანეთის განმანთვისუფლების როლში და ამავე დროს იყო ქრისტიანობის მოძღვრების დამცველი-ო. ეს ნეოსლავიანოფილები არიან ათეისტები; მათი მეთაური ხდება ნაციონალ ბოლშევიკი, ვინმე შიმანოვი.

შორს არის ჩვენგან რუსის ხალხის გაკნინვა, მაგრამ არც ისტორიულ წარსულში და არც დღეს, რუსობის მოაზროვნე ნაწილს აზრად არა მოსდის თუ რა დიდი ტრადედია დატრიალდება რუსის ხალხის თავზე, იმ ერების მიერ, რომლებიც დღეს იბრძვიან დამოუკიდებლობისათვის. . რუსულ ნაციონალიზმს მართებს ფრთების შეკვეცა, მის მოაზროვნე ნაწილს ღრმად ჩაფიქრება სანამ გვიანი არ არის.

ბ. ს.

მზადდება დასაბეჭდად და აღრი ხანში
 გამომავა: პ. სარჯველაძის ახალ სტატიითა
 კრებული. წიგნი II.

რუსი დისიდენტების დეკლარაცია

რუს დისიდენტებში შემდგარა ჯგუფი, ორ ცნობილ პიროვნების: ბუკოვსკის და ვლადიმროვის მეთაურობით. ჯგუფმა გამოუშვა დეკლარაცია, რომელსაც ხელსაწერს 15 პიროვნება. ამ დეკლარაციაში, სხვათა შორის, შემდეგია: „ჩვენ, დემოკრატიის მომხრე რუსები ვგრძნობთ რომ საჭიროა ერთხელ და სამუდამოდ განვსაზღვროთ ჩენი პოზიცია საბჭოთა იმპერიის ხალხების მიმართ, რომლებიც ფორმალურად დამოუკიდებელნი არიან, ხოლო სინამდვილეში შეყვანილნი ძალადობით თანამეგობრობაში, რომელსაც ეწოდება საბჭოთა კავშირი. ჩვენ ვაცხადებით, უყოყმანოდ, ურეზერვოდ ვცნობთ: არა მატო ყოველი ხალხის თვითგამორკვევის უფლებას და გამოვდივართ ყოველი ხალხის ცდების წინააღმდეგ განაგოს სხვა ხალხების ბედი, არამედ ჩვენ ვალდებულადაც ვსთვლით მხარი დაუჭიროთ **ნაციონალური განახლებისა და ნაციონალურ დამოუკიდებლობისათვის მოქმედ ყოველ მოძრაობას**. ჩვენ მხარს ვუჭერთ ყველა ნაც. უმცირესობას მათ ბრძოლაში, შეინარჩუნონ თავიანთი ეროვნება, ენა და რელიგია, თავიანთი კულტურა და განათლება“.

„ჩვენ, რომლებიც ხელს ვაწერთ ამ დოკუმენტს, არა ვართ მთელი რუსის ხალხის წარმომადგენლები, მაგრამ ჩვენი მისწრაფებაა მხარი დაეუჭიროთ **ნაციონალურ თავისუფლებისათვის ბრძოლას**, რაც გამომდინარეობს, როგორც თვითეული პირადი რწმენისაგან, აგრეთვე შექმნილ პრაქტიკიდანაც ჩვენს სამშობლოში,“ და სხვ.

რედაქციისაგან: — კმაყოფილებას გამოვსთქვამთ ბუკოვსკისა და მისი მეგობრების მიერ გაკეთებულ დეკლარაციის გამო. ვიმედოვნებთ ისინი შესძლებენ შექმნან რუსობაში საზოგადოებრივი აზრი, საბჭოთა ფარგლებში ძალით მოქცეულ ერთა გასანთავისუფლებლად, რაც მოითხოვს დაუზოგველ ენერჯიას და იმის რწმენას, რომ ამას მოითხოვს თვით რუსი ხელხის ინტერესებიც.

მოვიგონოთ ჩვენი ძვირფასი ლოზუნგი: „თქვენი და და ჩვენი თავისუფლება!“

თავისუფლების ურონტი

პოლონელ კარდინალის რომის პაპად არჩევას აქვს ფრიად ღრმა პოლიტიკური მნიშვნელობა; მოვლენაა, რომელსაც შეუძლია მოჰყვეს დიდი შედეგები. ეს კარგად გაიგო დასავლეთის საზოგადოებამ და ამხრივ პრესამ მას მიუძღვნა ფართედ დადებითი შეფასება.

უმთავრესია მაინც, საბჭოთა ქვეყნების, განსაკუთრებით პოლონეთის საზოგადოებრივი აზრის ამოძრავება. პოლონეთში პაპის არჩევამ გამოიწვია უდიდესი კმაყოფილება და ენტუზიაზმი. პოლონეთის კომპარტიის მდივანმა, ახლად არჩეულ პაპს მხურვალე მილოცვა გაუგზავნა. მან თუ, თავის დროზე, უფლება არ მისცა პოლონეთის ეკლესიის მეთაურს ვიშინსკის, რომში ჩასულიყო, ახლა კი რამოდენიმე ათას პოლონელს ნება მიეცა პაპის კურთხევას დასწრებოდა.

ახლად არჩეული პაპი აღზრდილი ყოფილა პოლონურ არალეგალურ სემინარიაში და მეთაურობდა, ვიშინსკისთან ერთად, პოლონელ მუშების გაფიცვებს 1960 წ.

პაპმა თავის, პირველ მიმართვაშივე აღიარა ადამიანის და ერის თავისუფლების აუცილებლობა.

„გააღეთ კარებები! რისი გეშინიათ?“ მისგან წამოსროლილი ლოზუნგია. ამაში უსათუოდ ნაგულისხმევი იყო ის ხელისუფლებები, რომლისაგან ადამიანის და ერის თავისუფლება შებოჭვილია. პაპის მტკიცე პოზიცია, უსათუოდ გაამაგრებს სარწმუნოებისათვის და თავისუფლებისათვის მებრძოლთა ფრონტს.

ნუ დაგვავიწყდება, რომ ლიტვაში, 3,400,000 მცხოვრებზე 60 პროცენტი კათოლიკეა, რომლებიც უშეგებენ არალეგალურ გამოცემას უკვ ხუთი წელია ასეთი სახელწოდებით: „კათოლიკური ეკლესიის ქრონიკა“, რომ 17,000 კათოლიკემ მიმართა პეტიციით მოსკოვის მეთაურებს, ეკლესიის თავისუფლების მოთხოვნით. თითოეული ხელის მომწერი თავიანთ საცხოვრებელ ბინის მისამართს არ მალავს და სხ.

თავის დროზე სტალინი კითხულობდაო: „რამდენი დი-
ვიზია ჰყავს ვატიკანსო?“ ასე აბუჩად აგდებულ ვატი-
კანს დღეს, თავს უხრიან, მილოცვებს უგზავნიან.

რადგან დღევანდელ საერთაშორისო პირობებში, პაპის
მორალურ ძალას უდიდესი რეალური ღირებულება აქვს,
ახლანდელი პაპის პიროვნებით და პოზიციით ძლიერდებ-
ა თავისუფლებისათვის მებრძოლთა რიგები.

— : —

სამშობლოს ტკივილები და მეოცე საუკუნის ღვინილების ტვირთი

ქართველ ემიგრაციის წმინდა ვალია, ჩვენი საუკუნის
მამიშვილური ბრძოლები დოკუმენტალურ ფაქტად დავუ-
ტოვოთ მომავალ ქართულ ჟამთა ვითარებას. მომავალ-
მა თაობებმა, ნამდვილი საბუთებით, უნდა შეისწავლონ
ჩვენი ბრძოლის ეპიზოდები, ნაწარმოები საღი გამჭრიახო-
ბით ხილონ ეროვნული პრობლემები, როგორ ღირსეუ-
ლად და თავგანწირვით ვატარეთ. ჩვენ ინსტიტუტურად
ეგრძნობდით, რომ სიმართლე ჩვენი წამებულნი ერის მხა-
რეზე იყო.

ამ პოსტულას სიმართლისას, ჩვენი ხალხი ხშირად დაყრდ-
ნობია და გამარჯვება მოუპოვებია მრავალ ჯერ.

რაც მომავალმა თაობებმა უნდა იცოდნენ, ჩვენს ბრძო-
ლებს არ აკლდა მსხვერპლი, არც ტანჯვა და გლოვა, ყვე-
ლაზე მძიმე ჯვარი ქართველისათვის, უცხოეთში გათხრი-
ლი სამარეა.

ჩვენი ერი კულტურულია, მცხოვრებლები ჰუმანიუ-
რია, ერი ჰუმარაილიანი; ქართველობა არის ბუნებით
მიმზიდველი, გვაქვს ნიადაგი ნოყიერი, ბუნება ლამაზი.
აუხსნელი მიზეზების გამო, ეროვნული მოძრაობა ბუ-
ნებრივ წონასწორობას ემყარება, უაღრესად რაციონა-
ლურია, მომავალს სულგრძელობით ვუცდით. საკაცობ-
რიო ტკივილებს ქართველი კაცი ესარჩლებს; მოყვასის
ტანჯვას განიცდის.

რუსეთის 1921 წლის დაპყრობამ სამშობლო დაამუნჯა, ერის ჭირისუფალნი შეგნებულად გაანადგურეს, და ამრიგად, საქართველოს უფლებების დამცველი ბუნებრივად გახდა, უცხოეთში გახიზნული ეროვნული მთავრობა და მასთან მცირე რიცხვი ქართველებისა. ათეული წლების განმავლობაში, ამ პოლიტიკური ემიგრაციის ბრძოლები იყო ღირსეული, — ჭეშმარიტებაზე დაყრდნობილი, წინდახედული, უკომპრომისო და საუკუნის ყნოსვის მატარებელი. და საკვირველია, რომ მრავალი ჩვენი პოლიტიკური ანალიზები ითუ წინასწარმეტყველობა მტრებს, ისტორიის შარა-გზაზე მიეწიათ და ავიბედი მიესაჯათ.

ისტორიული ფაქტია, რომ ოქტომბრის რევოლუცია წარმოდგენილი იქმნა, როგორც სამყარო აბსოლუტური სამართლიანობისა, კიდევ მეტი, რუსეთი უნდა გამხდარიყო მაგალითი დასავლეთის მდიდარ კულტურისა.

როდესაც ოქტომბრის გადატრიალება მოხდა, პირველად გაბედულათ, ურეზერვოდ, ჩვენი ქვეყნის ტიტანებმა უარყვეს და შეებრძოლენ საუკუნის ბოროტებას, ამ რუსი და სხვა ერების უბედურებას. ამ ქართველების გალაშქრებას გაზედულება არ აკლდა, ომისაგან დაღლილ ხალხის დაჯერება ადვილი არ იყო.

საქართველოს ღირსეულმა მოღვაწეებმა გაილაშქრეს სათანადო ურყევი ისტორიული საბუთებით — რომ მუყიკური რუსეთი მოკლებული იყო უნარს, რაიმე კულტურის მაგალითები მიეცა ცივილზაციისათვის.

პირველმა, განსვენებულმა ნოე რამიშვილმა შეიცნო რომ რეალურად, რუსეთი იმეორებდა განდიდების პოპოლიტიკას, როგორც იოანე მრისხანე, პეტრე დიდი ეკატერინე მეორე, თუ რომანოვები. — ფარისევლობით, ბოროტებით აღსავსე კრემლის იდეოლოგიას, განსვენებულმა ნოე უორდ-ნაიმ უწოდა მას: „პრიმიტიული რუსული დაავადებული ნილილიზმი“.

ღმერთი მოწამეა, რუსი ხალხი არ გვეზარება და არავითარი სიბრალური და თავდადება არ დაუკლია უბედურ რუსობისათვის ქართველობას გადასახლებებში,

კულტურული ერის საზომი არის მწერლობა, რომლის გავლენა ძირითადი და საუკუნებრივია. ქართველმა გამოცდილებით იცის ეროვნული მწერლობის დამსახურების, მაღლიანი ჭკუა-გონების თუ გენიოსობის ძალა.

დამპყრობელებმა ქართველ მწერლობას შესთავაზეს მოწამლული თემები: პარტია, ლენინი, სტალინი, კოლხოზი, რუსეთის მიწის და მისი წყობილების დაცვა, რაიკომის მდივანი და ვინ იცის რამდენი რამე. — დევნილებისათვის ადვილი არ იყო ასეთი უთანასწორო ბრძოლა, მაგრამ მშობლიურ მწერლობას ობლობა არ ვაგრძნობინეთ. . .

1939 წლის ომის მოახლოვებას ყველა გრძნობდა. სტალინ-ჰიტლერის კავშირი იყო იმ აპოკალიპსის ნიშანი, რაც ძვირად დაუჯდა მსოფლიოს, უბედურ რუსის ხალხს და ჩვენს ქვეყანას. განსვენებულმა ევგენი გეგეჭკორმა, თავის დროზე ყველა გააფრთხილა, რომ არავითარ შემთხვევაში სტალინის რუსეთს არ ნღობოდნენ.

ჩვენ ხელმძღვანელთა ოქტომბრის რევოლუციის ანალიზები და მისი პროგნოზები თავიდანვე, ყველა გამართლებულია. ნ. ჟორდანიას: „თქვენ, ჰოლშევიკებო, პირამიდებს ააშენებთ — სოციალიზმს კი ვერაო!“; სილ. ჯიბლაძე: — ბოროტების გენია, ყოველივე სიავის ჩამდენიო“ ბრძენი კარლო ჩხეიძემ კრემლის მოღვაწენი, ერთი ხელის მოსმით აღიარა ისეთ ადამიანებად, რომლებიც: „ბოჟო! ყოველ მზაკერულს იკადრებენო.“ განსაკუთრებით, სტალინის მიმართ მათ ის თქვეს, რასაც ეხლა მსოფლიო და რუსიც იმეორებს. გვეპატიება თუ ვერ გავითვალისწინეთ მისი დავიწყება, მისი ძეგლების დანგრევა, ქალაქების გადანათვლა და ბოლოს საფლავიდან მშობხრა. ნამდვილი კრემლის ამბავი.

ჩვენ, ქართველი დევნილები არ ვჭადაგობთ რუსის ხალხის სიძულვილს; ერთა შორის მტრობა არ არის ადამიან-

ნური და არც ბრძნული პოლიტიკა. მრავალტანჯულმა ქართველობამ იცის ამ სიბრძნის ურყევი ძალა, მან იცის სიძულვილს რომ სიყვარული ცვლის. ამის მაგალითებია, ამ უკანასკნელი ომის შემდეგი, ბევრი შეთანხმებები ხალხკანასკნელ ომის შემდეგ ბევრი შეთანხმებები ხალხთა და სახელმწიფოებთა შორის.

და ქართველი ხალხის სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა, — მისი თავისუფლება აუცილებლად მიგვაჩნია. ეს ჩვენი ერის რწმენაა. და ამ ჩვენი შინაგანი რწმენით და მომავლის დიდი იმედებით, ქართველი გადმოხვეწილები განვაგრძობთ ჩვენი ერისადმი წმიდა სამსახურს.

გრიგოლ წერეთელი.

„მესამე სვეტი“

„მკითხე და გეტყვი; რის თამარი,
ქართველის ცხოვრების რა ვიცი მეტი,
რისი ერეკლე. — საქართველოსთვის
დავითი არის პირველი სვეტი!

მკითხე და გეტყვი: რომელი ვაჟა,
ან თუნდაც შოთა, — ამაზე მეტი?!
რისი აკაკი, — საქართველოსთვის
ილია არის მეორე სვეტი!

გალუნულია მწვანე ალვის ხე,
აწეწილია სამშობლოს ხედი.
ღმერთო გვადირსე! ღმერთო გვადირსე!
ღმერთო გვადირსე მესამე სვეტი!!!

ეს ანონიმური ლექსი საქართველოდან მიიღო ერთმა პარიზელმა ქართველმა, 1978 წლის 14-ი აპრილის თბილისის ხალხმრავალი დემონსტრაციების შემდეგ; დემონსტრაციისა, რომელიც ჩატარდა ქართული ენის ისევ შეტანისათვის საბჭოთა საქართველოს ახალ კონსტიტუციაში, რაც დაკმაყოფილებული იქნა ხელისუფლების მიერ.

უთუოდ, ყოველი ქართველი იტყვის, თუ გნებავთ, ილოცებს კიდევ: „ღმერთო გვადირსე მესამე სვეტი“ სიმ-

ბოლიურად, ვინაიდან ერი თავის გამოსახულებას ჰპო-
 ვებს პიროვნებაში; ან უფრო ზუსტად, — ერი თავის მეო-
 ბის გამოსახულებას პოულობს პიროვნებებში და პიროვე-
 ნებები ერში. ერი განსაცდელშია, კიდევ მეტი, უფსკრუ-
 ლის პირასაა მხოლოდ მაშინ, როცა ეს ურთიერთ გაპო-
 ხიერების პროცესი ირღვევა ერსა და მის შვილებს შო-
 რის. რა თქმა უნდა, ერის ყოველ შვილს ვერ მოვსახოვთ
 და არც შეუძლია იყოს ერის უზენაესი სინდისის, მორა-
 ლის, მეობის გამომხატველი. მაგრამ თუ ერი ვერ შობს
 მისი რაობის გამომხატველ პიროვნებებს, მაშინ დარღვე-
 ულია ზემოაღნიშნული ურთიერთ გაპოხიერების პრო-
 ცესი და ამით წონასწორობა ერსა და პიროვნებათა შო-
 რის. და მიუხედავად იმისა, ქართველი ერის ისტორია სა-
 ქართველოს, ქართველი ერის თავისუფლებისაკენ მისწ-
 რაფების ისტორიაა, რომლის პროცესში არაერთი უბე-
 დურება დაგვატყდა თავზე, — ჩვენს ერში, შეიძლება თა-
 მამად ითქვას, არასოდეს არ ყოფილა დარღვეული ამგ-
 ვარი ურთიერთ განოციერებითი პროცესი ერსა და მის
 შვილებს შორის.

ამდენად ქართველმა ერმა, ქართველმა ხალხმა, სა-
 ქართველომ ყოველთვის შობა მისი მეობის გამომხატ-
 ველი დიდი პიროვნებები, რომლებიც თავიანთ ცოდნას,
 გამოცდილებას და სიცოცხლესაც კი სწირავდნენ ჩვენი
 სამშობლოს დიდებას, თავისუფლებას. შეუწყველობის ამ-
 გვარი მაგალითი მოგვცა, ჩვენი ერის უახლოეს ისტორია-
 ში, სრულიად საქართველოს კათალიკოს - პატრიარქმა
 ამბროსიმ, რომელმაც 1922 წელს, იტალიაში მიმდინარე
 გენუის კონფერენციას მიმართა მემორანდუმ - წერილით,
 რომელშიც მოითხოვდა წითელი არმიის გაყვანას საქარ-
 თველოდან, რის შედეგად თბილისში ის ვაასამართლეს
 და მისგან მოითხოვეს თავი დამნაშავეთ ეცნო, რაზედაც
 მისმა უწმიდესობამ უპასუხა: „ჩემი სული ღმერთს ეკუთ-
 ვნის, ჩემი გული საქართველოს, ხოლო ჩემს სხეულს რაც
 გასურთ ის უქენით!“

და განა ეს ისტორიული ფაქტი, სხვა მრავალთა შორის,

არ ამტკიცებს ჩვენში რწმენას რომ, „კიდევაც დაიზრდებიან ალგეთს ლეკვები მგლისანი?

ამგვარად, საქართველო დაყრდნობილია მრავალ სვეტზე, რომლებიც მტკიცე საძირკველზე აღმოცენდნენ მისი სამიათასწლოვანი სახელმწიფოებრივი ისტორიის მანძილზე. ეს სვეტებია, სხვათა შორის: ფერნავაზი, მირიანი, წმ. ნინო, გორგასალი, დავით აღმაშენებელი, თამარი, შოთა, ერეკლე, ილია თუ ნოე ჟორდანია, რომლებშიც საქართველომ, ქართველმა ხალხმა ჰპოვა თავისი ეროვნული პოლიტიკურ - ეკონომიურ - კულტურული მეობის გამოსახულება. რაც შეეხება ვედრებას: „ღმერთო გვაღირსე! ღმერთო გვაღირსე! ღმერთო გვაღირსე მესამე სვეტი!!!“ ამგვარ „მესამე სვეტს“, ღმერთი მხოლოდ იმ ერსა და იმ ქვეყანას აღირსებს, რომელიც თავის მეობის დაცვისათვის განუწყვეტლივ იღწვის! . .

კ. ინასარიძე.

თეატრალის დღე პარიზში

ამა წლის 25 თებერვალს, პარიზის ქართულ ეკლესიაში გადახდილ იქმნა პარაკლისი საქართველოს დაპყრობის 58 წლისთავზე.

ეკლესია ვერ იტევდა მლოცველებს. ნეტა რატომ, ან რისთვის მოსულა ასე მრავლად ეკლესიაში მოხუცი თუ ახალგაზრდა მთელი თავისი ოჯახით, განუტრჩეველად მმართველებებისა?

მოვიდნენ იმიტომ, რომ შავი თებერვალი საქართველოს დაპყრობის თვეა და ამ დაპყრობის აღსანიშნავად ისე, როგორც ყოველ წელს, პარიზის სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ-ნმა ვიქ ხომერიკმა და ჩვენმა მოძღვარმა დეკანოზმა ილიამ იხმო მთელი პარიზის ქართველობა ამ დღისათვის საგანგებოდ დანიშნულ პარაკლისზე, რათა ერთხელ კიდევ დაელახვრათ ჩვენი დედა საქართველოს დამპყრობელნი, პატივი ეცათ სამშობლოს დაცვისათვის

დალუბულ გმირთა ხსოვნისათვის და საერთოდ ყველა მათთვის ვინც შეეწირა ბრძოლებს სამშობლოს განთავისუფლებისათვის, გააფთრებულმა მტერმა რომ შეიპყრო; არ დაზოგა არც დიდი არც პატარა, არც შორეული, არც ახლობელი მათი ნათესავები და გაუგონარი ველური წამებით სიცოცხლეს გამოასალმა; მათი სისხლითაა მორწყული საქართველოს მიწა-წყაყლი და რუსეთის მიწოდორ-გელეები.

დაკანოზმა ილიამ პარაკლისის წინ მძგნობიარე, ღრმა შინაარსიანი სიტყვით მიმართა მრევლს. მოაგონა მათ თუ როგორ მუხანათურად, სრულიად უმიზეზოდ ბოლშევიკური რუსეთი თავს დაესხა უდანაშაულო პატარა სახელმწიფოს, რომელიც მან თვითონვე იცნო.

რუსეთმა კვლავ გასტეხა მისივე მოცემული სიტყვა, მოსპო საქართველო როგორც სუვერენული სახელმწიფო და მას დაადგა, მის მიერვე წამებულ შეილთა სის-, ხლით დაფერილი ბორკილები, მაგრამ იცოდეთ და გრწამდეთო, რომ საქართველო კვლავ აღსდგება თავისუფალი, დამოუკიდებელი, სუვერენულიო.

ამ მოკლე სიტყვის შემდეგ მამაო ილია შეუდგა ღვთისმსახურებას; შეავედრა ჩენი სამშობლო ქრისტე ღმერთს და შესთხოვა საქართველოს განმანათლებელ ქალწულს წმიდა ნინოს მისი ხვედრი საქართველოს მფარველობა და ყველა ბრძოლაში დალუბულთა შენდობა.

ქართული გუნდი, ამ დღეს განსაკუთრებული შთაგონებით და გრძნობით გალობდა. როდესაც გუნდმა შეასრულა „სიონში შევალ, სანთელს ავანთებ“, ყველა დამსწრეთ ცრემლი ახრჩობდა; ისინიც თითქოს სიონში იყვნენო, და მათ მშობელ ერს, მის ხალხს სულიერად ეკავა შირდებოდნენ.

დასასრულს, როდესაც გაისმა გულგანგმირაჟი: „საუკუნო იყოს ხსენება მათი!“, მლოცველნი ჭმუნვით შეპყრობილნი მუხლებზე დაეშვნენ; დალუბულთა ხსოვნას დასტიროდნენ. გუნდმა და დამსწრეთ, ქართული ჰიმნი ჩვეულებრივი მღელვარებით შეასრულა.

ქართველობა კიდევ დიდხანს დარჩა ეკლესიის წინ; ენა-
ნებოდათ ერთი მეორის დაშორება. საუბრობდნენ, იგო-
ნებდნენ დაუფიწყარ სამშობლოს, დაღუპულ ნათესავთ თუ
მეგობრებს და ერთმანეთის ამბებს გებულობდნენ. რადგან
პარიზში, ამ დიდ კოსმოპოლიტურ ქალაქში არც ისე ად-
ვილია ერთმანეთის ნახვა. ძლივს დაიშალენ.

მე კიდევ ცოტა ხნით დავრჩი ეკლესიის წინ. აღარ ის-
მოდა ჩემი მშობლიური ლამაზი ენა, — პარიზის ქუჩებმა
შთანთქა ჩემი ქართველები.

მეც გავეშურე შინისაკენ. შევალე ჩემი ოთახის კარები.
დავრჩი მარტო, მე, ჩემი ოთახი და საქართველოს ხედ-
ვის სურათები.

ოჰ, რა ძნელი ყოფილა ათეული წლებით სამშობლოს
დაშორება! მაგრამ ვერ შეგვიპყობს სასოწარკვეთილება
ვიციტ, გვრწამს და გვჯერა: **ოცდაექვსი მაისი** კვლავ
გამობრწყინდება თეთრი გიორგის დროშით და დათრგუ-
ნავს შავ თებერვალს.

ქიათურელი.

ქართული უნივერსიტეტის იუბილე

ქართულ უნივერსიტეტმა იღლესასწაულა თავის არსე-
ლობის 60 წლისთავი.

ქართველი ერის სასახელოდ უნდა აღინიშნოს, რომ
ქართული უნივერსიტეტი ამაყად სდგას ქართული კულ-
ტურის, მეცნიერების დაცვის სადარაჯოზე და ცდილობს
მოიგერიოს მოსკოვის დაწოლები. სამწუხარო ის არის,
რომ შევარდნაძეებმა ვერ შეიკავეს თავი, დღესასწაული-
სათვის არ მიეცათ პოლიტიკური ელფერი; არც სიტყვებში,
არც პრესაში, არსად არაა მოხსენებული, რომ უნივერსი-
ტეტი გახსნილი იქმნა ეროვნული საბჭოს სახელით აკაკი
ჩხენკელის მიერ. . . მეგობრები ჭადმოგვეცემენ, რომ მოხ-
სენებულთ ყოფილიყო ნამდვილი ვითარება უნივერსი-

ტეტის დაარსებისა მოსკოვს შეიძლება არაფერი ეთქვაო.
რა უნდა ვიფიქროთ? უსაფუძვლო შიში, თუ გადაქარ-
ბებული ერთგულება, თუ სილაჩრე.

დიდი მგოსნის დამოწმება.

ერთჯერ, დიდი ილია ნადიმზე დაუპატიჟებიათ; მას
იმ ნადიმზე სიტყვა წარმოუთქვამს, რომელიც შემდგომ
დაბეჭდილა „ივერიაში“ (1903). ერთ ადგილას ვკითხუ-
ლობთ: „მტერი მოდის, როგორც პატიოსანი ხმალი, —
ჩუმად, ქურდულად, როგორც მაცდური და მომპარავი;
იგი ღიმილით და ალერსით მოგეჭყევათ და გამოგაცლით
ხელიდან ამ ლამაზს, ტურფას და მდიდარ ქვეყანას, იცით
ვინ არის ეს? — ეს ფულია“... .

ჩვენ ვიცით რომ ილია ჭავჭავაძე, როგორც ჩვენში იტყვიან „ფულის კაციო“ ის არ ყოფილა! მან დაარსა ქართული ბანკი; მას სურდა, უსათუოდ, ხალხის ნივთიერი კეთილდღეობა, ქართული ვაჭრობა-მრეწველობა, ფულის ტრიალი.. მაშ რატომ დასჭირდა ილია ჭავჭავაძეს ფულს ამოფარებოდა? — ორი აზრი არ შეიძლება: სურდა ბრიყვ ცარისტულ მოხელეებისათვის თვალი აეხვია, რაც ნადიმზე დამსწრეებმა კარგად გაიგეს.

გასულ საუკუნის მიწურულში, მგოსნის „ივერიამ“ ხოტბა შეასხა რუსეთიდან სტუმრად ჩამოსულ ხელმწიფეს. განა ეს დიდი პატრიოტის გულიდან გამოდიოდა?

პატარა ერის ძნელბედობის ხანაში მგოსნის გააზრებულს აქვს ისტორიული ღირებულება.. ამას ერთი სახელი ჰქვია: **სიფრთხილე და მოქნილი ტაქტიკა**, რასაც ვამბობთ და მომავალშიც არაერთჯერ გავიმეორებთ.. .

პ. ს.

ალექსანდრე ლომთათიძე

(გარდაცვალებიდან 50 წლისთავზე).

ვიგონებ ალექსანდრე ლომთათიძეს, ჩემს საყვარელ ბიძას. იგი იყო ყველასათვის საყვარელი ადამიანი, რომელიც ახალგაზრდობიდან ჩაება ადამიანის და ხალხის სამსახურში. იგი იყო თავაზიანი, დიდთან დიდი, პატარასთან პატარა, ბრძოლაში შეუდრეკი. ღარიბი ოჯახის შვილმა გზა გაიკაფა თავის ნიჭით და შრომით; დაამთავრა გიმნაზია, შემდეგ შევიდა მოსკოვის უნივერსიტეტში. იქ ხელმძღვანელობდა სტუდენტთა მოძრაობას. ალექსანდრე იყო შესანიშნავი ორატორი. ს. დ. პარტიაში იგი გახდა ერთი ბელადთაგანი. მას ირჩევენ თბილისის საბჭოს ხმოსნად, მერე მის თავმჯდომარედ.

საქართველოს დამფუძნებელი კრების თავმჯდომარის პირველ ამხანაგმა, მან კარლო ჩხეიძის უცხოეთში მივლინების შემდეგ, ამ კრების თავმჯდომარეობის პოსტზე გამოიჩინა დიდი ტაქტი, რითაც დაიმსახურა ყველას პატივისცემა.

საქართველოს დაპყრობის დღესვე აირჩია სამშობლოში დარჩენა, რათა გაეზიარებია ხალხის ჭირ-ვარამი, მიუხედავად იმისა, რომ მან კარგად იცოდა ჯალათები მას არ დაინდობდნენ. მეტეხის ციხის შემდეგ ის გადასახლეს ჩუვაშეთში. იქ შეშას ჟუპობდა ერთ ადგილობრივ მცხოვრებს, რომ თავი გაეტანა. ის იქაც არ მოასვენეს, 1924 წლის აჯანყების დროს ის ციხეში ჩასვეს, ეშინოდით არ გაგვექცესო. მისმა გულმა ციხის რეჟიმი ვერ აიტანა და იქვე გამოესალმა წუთისოფელს. ამნაირად ეს დიდი ქართველი ადამიანი დაიმარხა, საღდაც რუსეთის ცივ კუთხეში.

მსურს მოვიგონო: ის ბათუმიდან დაბრუნებული მოვიდა სოფელ ბახეში. მან მოისურვა რომელიმე პასუხისმგებელი პირის ნახვა, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის. მე მივიყვანე მასთან იაკობ გარაყანიძე, მოკლე საუბრის შემდეგ მან მოინახულა ბახვის სოფლის მასწავლებლები და

გაბრუნდა. ამ დროს ბახვის კომუნისტებმა უკვე გაიგეს ალექსანდრეს გურიაში ყოფნა, გაჩხრიკეს ბევრი ოჯახებში, მიადგნენ გურიის სასახელო ქართველის ოჯახს — გიგო შარაშიძეს. დაიწყეს ძებნა, იხედებიან მაგიდის ქვეშ; მასპინძელი ეუბნება კომუნისტებს: „თქვენ ტყვილად ამცირებთ ალექსანდრე ლომთათიძეს, განა ის მაგიდის ქვეშ შეძვრებოდაო“.

ჩვენ მოვაწყვეთ პატარა თათბირი, სადაც გადაწყდა, რომ გავავრცელოთ ხმა: — ალექსანდრე სამუსულმანო საქართველოს გზით აპირებდა ოსმალეთში გადასვლას, და მართლაც მოხსნეს დაზვერვა; ვისარგებლეთ ამით და ალექსანდრე მივაცილეთ ნიგოითის სადგურამდე, გამოვუცვალეთ ტანისამოსი და დიდის სიფრთხილით ჩავსვით მატარებელში. შემდეგ მე თვითონ ვინახულე თბილისში. ერთი საათი მქონდა მასთან საუბარი, ამის მერე ის დიდ ხანს არ დარჩენილა თავისუფალი, ჩეკამ მიაგნო მის ბინას, — ჩასვეს ციხეში.

ციხის ადმინისტრაცია მაშინ ჩვენს მეთაურებს ლმობიერად ეპყრობოდა. ალექსანდრე მის მეუღლესთან ერთად ვინახულე ციხეში. ეს იყო მასთან უკანასკნელი შეხვედრა. მინდა გავიხსენო კიდევ ერთი შემთხვევა, როცა ჩვენს თანამემამულეებს ასახლებდნენ მეტეხის ციხიდან, ალექსანდრემ თავის ბოხი ხმით გადასძახა ციხის გარშემო თავმოყრილ ქართველობას: „გვეტაცებენ ჩვენს ძმებს და შეილებს! იყავით ყოჩაღად!“ და სხვ.

დღეს მისი ძელები ჩაყრილია სადღაც ჩუვაშეთის ციხეში. დატანჯულის. განაწამების, დიდ ქართველის ალექსანდრე ლომთათიძის ხსოვნა სამუდამოდ დარჩება ქართველი ერის გულში!

ილ. სალუქვაძე.

† ნ.ო.ე. ცინცაძის გარდაცვალების გამო ს. დ. პარტიის საზღვარგარეთელ ბიურომ მიიღო თანაგმობის წერილები: ბ-ნ გ. ნაკაშიძის; ამერიკიდან. და ის. გაყონიდან.

წმიდა ნინოა და შობის ხე პარიზში

ამა წლის 14 იანვარს, შვედების ეკლესიაში გაიმართა დღესასწაული, წმიდა ნინოს დღეობა და შობის ხე ბავშვებისათვის, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ქართული სათვისტომოს გამგეობა და მამაო ილია.

დღესასწაულს დაესწრო მრავალრიცხოვანი ქართული საზოგადოება. მამაო ილიამ და სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ-ნმა ვ. ხომერიკმა შესაფერი სიტყვებით მიმართეს დამსწრეთ.

ქართულ ტანსაცმელში კოხტად მორთულმა ქართველ ბავშვებმა დიდათ ასიამოვნეს დამსწრე საზოგადოება ქართული ცეკვა-სიმღერებით. მცირეწლოვანთ დაურიგდა ძვირფასი საჩუქრები,

როგორც ვიცით, ჩვენს დედაქალაში გამართეს მანიფესტაციები ქართული ენის დასაცავად, რის შესახებ დაწერილი ყოფილა ლექსი: „მანც მოვიდნენ ბიჭები“, უცნობი ავტორისაგან დაწერილი და გამოგზავნილი ეს ლექსი, წაკითხულ იქმნა მიხ. გოგიტიძის მიერ. მანვე წაკითხა მის ვიერვე ფრანგული ნათარგმნი ლექსისა, რამაც გამოიწვია დიდი აღფრთოვანება. ამავე ნომერში ვაქვეყნებთ: „მანც მოვიდნენ ბიჭები!“

მამაო ილიამ, მსურველე მადლობა გადაუხადა შვედელებს დახმარებებისათვის, რაზედაც შვედელთა პასტორმა გამოსთქვა დიდი კმაყოფილება, რომ ქართული საზოგადოება განაგრძობს წმ. ნინოს დღესასწაულს, რომლის გამართვით ის ემსახურება ქართველი ერის სარწმუნოებას და ჩვენი დახმარებაც ამ საქმეში ბუნებრივიაო.

არ შეგვიძლია ერთხელ კიდევ არ აღვნიშნოთ ქართველობის გარდაუვალი სურვილი და დაუზოგველი ენერგია ეროვნულ საქმის სამსახურში...

ცნობა სამუშაოდან

1976 წლის განმავლობაში, საქართველოში ადგილი ჰქონდა, შემდეგ ანტი მოსკოურ დივერსიებს, შენობების დაწვას და სხ.

მაგალითად: ტექნიკური მომარაგების კომბინატის დიდი შენობის დაწვა.

კიროვის სახელობის ქარხანა.

„კინოს სახლი“ რუსთაველის პროსპექტზე.

ცეცხლი კინო-თეატრ „ამირანში“. პლენხანოვის ქ-ზე საბავშვო უნივერსალური მაღაზია, ლენინის სახელობის, მე-25-ე პარტ. ყრილობის გახსნის დროს.

ზესტაფონის ყოველდღიურ მოთხოვნების მაღაზია, აფთიაქის და ფოსტის შენობა, ცხაკაიას რაიონი.

მორჯომში, უნივერსალური მაღაზიის შენობა.

მაკვანეთში, — მახარაძის რაიონი. ხილეულობის დიდი მაღაზია.

ბოლნისში ცეკავშირის ბინა.

მახარაძეში, — ჩაის ქარხანა.

16 აპრილს, მინისტრთა საბჭოს შენობასთან გასკდა ბომბა. დაიწვა მთავრობის შენობა.

ხე-ტყის ქარხნის შენობა თბილისში.

ბრმათა და ყრუთა კომბინატის შენობა.

1979 იანვარში, უცნობ პირებმა მოახდინეს თავდასხმა თბილისის სამხედრო ავიაციის ქარხანაზე. — მოიპარეს სამხედრო თვითმფრინავი. წაიღეს სამხედრო იარაღი.

საგარეჯოს რაიონში მოახდინეს თავდასხმა არსენალზე. წაიღეს მრავალი იარაღი.

თბილისში, დიმიტროვის სახელობის სამხედრო ავიაციაზე მოხდა თავდასხმა.

ყველა ცნობები მიღებულია სარწმუნო წყაროებიდან.

ვაქვეყნებთ რა შემომოხსენებულ ცნობებს, ჩვენ ვიმეორებთ ჩვენს გამოთქმულ აზრს. (იხ. „ჩ. დრ. № 89), რომ თუ ისინი გამოხატავენ ეროვნულ-განმანათლებლებელი ბრძოლის მეთოდს, ჩვენ ასეთი ზომები მიგვაჩნია დაუშვებლად.

მიხ. თამარაშვილის ნეშტის გადმოსვენება სამშობლოში.

დიდის კმაყოფილებით ვაუწყებთ მკითხველთ, რომ სამშობლოში გადმოსვენებით ცნობილი ისტორიკოსის, მეცნიერის და მკვლევარის მიხეილ თამარაშვილის ნეშტი. სამოცდაშვიდი წლის შემდეგ ელირსა ღირსეულ მამულიშვილს მშობლიურ მიწას მიჰბარებოდა.

ობოლადის სიმხეტე.

შემთხვევით ხელში ჩაგვივარდა წიგნი მიხეილ დავითაშვილის, ამ სახელწოდებით: „რეპორტაჟი საქართველოდან“. ამ წიგნში, ერთ ადგილას აღნიშნულია, რომ 1924 წელს, მენშევიკების ავანტურისტული გამოსვლების დროს დაიღუპა საშა ობოლაძეო.

ტყუილია! ობოლაძე გამოგზავნილ იქნა გურიაში დამსჯელი რაზმით გურიის დასასჯელად. მან ცეცხლში შეაგდო მცირეწლოვანი ბავშვი მანწყავა და დასწვა; ეს ველარ აიტანეს გურულეებმა, ჩაუსაფრდნენ ობოლაძეს და მოჰკლეს. ის დღეს, თბილისში ალექსანდროვის ბაღში ყოფილა დამარხული და გმირად გამოცხადებული. . .

თავითაშვილის რეპორტაჟი ასეთი ტყუილებით არის სავსე. ნუ თუ „მწერალი“ დავითაშვილი ირიცხება მწერალთა კავშირის წევრად?

პასუხს ვერავინ მოგვეცემს, ისტორია კი გასჯის ობოლადის სიმხეტეს. . .

სასარბებლო ნაწარმოებში.

ფრანგულ ენაზე გამოვიდა, უდროოდ დაღუპულ გიორგი ზურაბიშვილის ასულის ელენე კარერ დე ანკოსის შესანიშნავი შრომა, რომელშიც გარჩეულია, უმთავრესად, ნაციონალური პრობლემა საბჭოთა კავშირში. ჩვენს მკითხველს ვურჩევთ მის შექმნას და წაკითხვას.

ამ შრომამ მიიღო პრემია, რის გამო ჩვენმა რედაქციამ მას გაუგზავნა მილოცვა და უსურვა კვლავ წარმატებანი.

წიგნს ეწოდება: „ლემპირ ეკლატე“. . . — მისი შექმნა შეიძლება ყველა წიგნის მალაზიაში.

ს. დ. პარტიაში.

ს ა ყ უ რ ა დ დ ე ბ ო თ !

საქართველოს სოც. - დემოკრატიული პარტიის საზღვარგარეთელი ბიურო და პარიზის კომიტეტი აცხადებენ, რომ არავითარი დადგენილება მათ არ მიუღიათ, ტრალიკულად დაღუპულ, ვლადიმერ ქვანიას წლისთავის პანაშვიდზე დასწრება თუ არ დასწრების შესახებ. ყველას სჭონდა სრული უფლება მოქცეულიყო ისე როგორც მას სურდა.

კარგს იზამდა „თავისუფლების ტრიბუნა“ მიეღო სწორი ინფორმაცია, სანამ მკითხველს მიაწოდებდა სწორ ცნობას.

საერთოდ, ჩვენი პოზიცია საქართველოში მომხდარი ამბების შესახებ გარკვეულია „ჩვენი დროშას“ № 89.

შესდგა პარიზის ს. დ. პარტიის, პარიზის ორგანიზაციის კრება ამხ. ვ. ჩუბინიძის თავმჯდომარეობით, სადაც პ. სარჯველაძემ გააკეთა მოხსენება შემდეგ თემაზე: „ს. დ. პარტიის მიმდინარე ტაქტიკა“.

მომხსენებელი მოკლედ შეეხო შორეულ აღმოსავლეთში მომხდარ ამბების მნიშვნელობას, რის შემდეგ გადავიდა საბჭოთა კავშირში წარმოშობილ, ე. წ. დისიდენტების მოძრაობაზე. მან სასურველად მიიჩნია, კავშირი იმ რუს დისიდენტებთან, რომლებიც აღიარებენ საბჭოთა კავშირში შემავალ მებრძოლ მცირე ერთა დამოუკიდებლობის უფლებებს.

მან ილაპარაკა მომქმედ ეროვნულ ძალების ტაქტიკაზე და მოქმედების მიმართულებაზე. მოხსენების შემდეგ გაიმართა საინტერესო კამათი. ცრუბამ მიიღო ზოგიერთი პრაქტიკული ზომების გატარების საჭიროება და სთხოვა საზღვარგარეთელ ბიუროს მისი შესრულება.

გ. ბ.

ლია წერილი „თავისუფლების ტრიბუნას“ პასუხისმგებელ რედაქტორს, ბატონ გიორგი წერეთელს.

„თავისუფლების ტრიბუნას“ № 24-ში, გავეცანი თქვენს წერილს, ვლადიმერ ყვანიას დალუპვის წლისთავზე გამართულ პანაშვიდის შესახებ და გაცეხული დავრჩი, რომ თქვენ გსურთ მოაჩვენოთ მკითხველს, შექმნათ შთაბეჭდილება, რომ, გარდა თქვენს წერილში დასახელებულ პირებისა, საზოგადოება იზიარებდა თქვენს ინიციატივას. სინამდვილეში კი, დიდი უმრავლესობა ჩვენი საზოგადოებისა უდროოდ სთვლიდა ამ პანაშვიდის გამართვას, არა იმისათვის რომ მას სხვაზე ნაკლებად არ ენანებოდა ქართველი კაცის დანთხეული სისხლი, არამედ მას მიაჩნდა მიზანშეუწონლად, განცალკევებულად მისი ხსოვნის აღნიშვნა, მით უმეტეს რომ მეორე დღეს, 25 თებერვალს, დანიშნული იყო სამგლოვიარო ტრადიციული პანაშვიდი ყველა დალუპულ მამულიშვილთა ხსოვნის სადიდებლად.

ქართულ საზოგადოებას, როგორც აქ ისე ჩვენს სამშობლოში, არ სურს გახდეს მონაწილე ტერორისტული აქტების, რადგანაც ეს სრულიად არ გამომდინარეობს ჩვენი პატარა ქვეყნის ვითარებასა და ინტერესებისაგან.

თქვენს მიერ ასეთი ცალმხრივი საკითხის გაშუქება ჭიშკრისა და არღვევს ჩვენ სულიერ ერთობას და მოაქვს მთელ შავს და არღვევს ჩვენ სულიერ ერთობას და ვნება მოაქვს მთელ საქმსათვის, რომელსაც ჩვენ ყველას გვსურს გემსახუროთ.

დასასრულს მსურს მოგაგონოთ, რომ უბრალო საზოგადოებრივი ეთიკა მოითხოვდა შემკითხებოდი პარიზის ქართველობის მიერ არჩეულ სათვისტომოს თავმჯდომარეს.

ქართული სალამით ვიქტორ ხომერიკი.

„ჩვენი ღრმუას“ რედაქციას.

ამხ. რედაქტორო! გთხოვთ თქვენს მომავალ ნომერში მოათავსოთ ეს პატარა განცხადება:

— უკანასკნელ „თავისუფლების ტრიბუნაში“ № 24

1979 წლისა არის ჩემი სახელი და გვარი, მე მხოლოდ მი-
 ვაწოდებ „თავ. ტრ.“-ის რედაქტორს, ბ-ნ გ.წერეთელს,
 გაზ. „კომუნისტის“ ის ნომერი, რომელშიც მოყვანილია
 1921 წლის ბრძოლების ერთერთი ეპიზოდი კომუნის-
 ტურად გაყალბებული, მის გაზეთს შეეძლო, საინფორ-
 მაციოთ ამ ამბის დაბეჭდვა. მე პირადად, არავეითარი წე-
 რილი დასაბეჭდათ არ მიმიცია და ვწუხარ რომ არის ჩე-
 მი სახელი და გვარი „თ. ტ“. ნომერში.

ვიმეორებ: არავეითარი საგაზეთო წერილი არ მიმიცია.
 ამხანაგური სალამით: ვ. ჩუბინიძე.

† ნინო ჩერქეზიშვილი — გვაზავასი.

1 მარტს 1979 წლისა, 92 წლის ასაკში გარდაიცვალა
 ნინო ჩერქეზიშვილი—გვაზავასი; ჭიდათ პატივცემული
 და განათლებული ქართველი მანდილოსანი იყო მეუღლე
 ცნობილ საზოგადო მოღვაწის გიორგი გვაზავასი, საქარ-
 თველოს დამფუძნებელი კრების თვალსაჩინო წევრის,
 ეროვ. დემოკრატიული პარტიის დამაარსებელთაგანის,
 გამოჩენილი იურისტის და მწერლის.

განსვენებული ნინო იყო ჩერქეზიშვილების იმ დიდ
 ოჯახიდან, რომელთაც თავიდანვე ხალხის სამსახურში
 ჩადგნენ და მათთვის იღწოდნენ.

საუკუნო იყოს ამ ღირსეული ადამიანის სახსენებელი!
 ჩვენი გულწრფელი სამძიმარი მის ღირსეულ ოჯახს.

ქ. სოშოში გარდაიცვალა შ ა ვ დ ი ა . . იასონი, პატივ-
 ცემული ქართველი მებრძოლი მოღვაწე.

ჩვენი გულწრფელი თანაგძრობა მის ოჯახს

28 ნოემ. 1979 გარდაიცვალა შალვა შავლაყაძე. დასაფ-
 ლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

27 იანვარს 1979 წ. გარდაიცვალა გელაშვილი ნიკო-
 ლოზი. — დასაფლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

30 იანვარს 1979 წ. გარდაიცვალა მიხეილ ნასუიდაშვილი. — დასაფლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

21 თებერვალს 1979 წ. გარდაიცვალა ენუქიძე ცანო. — დასაფლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

14 აპრილს 1979 წ. გარდაიცვალა ერისთავი რიმა. — დასაფლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

30 აპრილს 1979 უეცრად გარდაიცვალა კერესელიძე ლეო გიორგის ძე. — დასაფლავებულია ლევილის სასაფლაოზე.

ფ ლ ნ დ ი

კ. ინსარიძე	200 ფრ.
სოშოს სათვისტომო	200
გრ. ქვარცხავა	100
აკ. შავგულიძე	100
პრ. ინწკირველი	100
გერ. ბოლქვაძე	100
მიხ. ხუნდაძე	100
გრ. ბარამიძე	100
ვ. ჭელიძე	100
ჯაბა ხაბულიანი	100
გრ. წერეთელი	100
გრ. წერეთელი	120
დ. ქიმერიძე	50
X	50
მეგობრისაგან	50
X	50
რ. გოგიტიძე	50
გრ. ლომაძე	50
ლ. ფაღავა	50
ქ-ნი მ. სტურუა	50
პ. ს.	50
ინ. პაპუაშვილი	20
X	50

„ჩვენი დროსა“ ეს № 92
ტექნიკური მიზეზების გა-
მო დაგვიანებით გამოდის.

Gérant : Pr. Intskirvefi.

Imprimerie Coopérative Arpajonaise
95, Grande-Rue — 912190 ARPAJON

Hors commerce